

Krais Akar Mogomem a Isa Azenim Gati

Akar Faragha Zuim

Gumaziba Kraisin adarazigh asighasizir dughiamin, Jon akinafarir kam osiri. Kraisin adarsi kamaghin migia ghaze, Krais Iesus a men Ekiam, egha me nighnizir gavgavimin an iti. Kraisin adarazir nighnizir gavgaviba gavgavigh, egh me osimtizir ekiaba ateghti da me abinan koghasa, kamaghin Jon akinafarir kam osiri.

Akinafarir kam a gin otivamin bizibar akar isin zuir aviriba iti. Ezi Kraisin gumazamizir dughiar kamın itiba, me ti akar isin zuir kabagh fo. Ezi nighnizir gavgaviba puvatiziba dagh fozir puvati.

Akar isin zuir kabar mingarim, a kamakin. Krais Iesus en Ekiam, eghti an dafarmin God apaniba bar da dikabiragham. Egh a uaghan Satan dikabiragham. Egh dughiar Iesus uan ingangarim a givamim, God gumazamizir ikia gavgavigha uan nighnizir gavgaviba ataghizir puvatiziba, a ivezir aghuim me daningam.

God biziba bar dar ingarightima da igiabar otivigham, eghti me God ko ikiva egh uam osimtiziba puvatigham.

Krais Iesus, nguibar 7 plan aven itir siosba bagha akaba amada

(Sapta 1-3)

¹ Akar kam faragha modogha iti, ezi datirighin Kraiss Iesus a isa azenim gati. God uan ingangarir gumaziba bizir zuamiram otivamiba men akaghasa, egha kamaghin akar kam Iesusin aka. Ezi Iesus uan enselin mam anemadazima, ki Jon, an ingangarir gumazim, akam na daningasa ize, eghti ki Iesusin ingangarir gumazir igharazibav kimam.

² Ezi ki Jon, ki bizir kaba bar dar ganigha gifa, egha Godin akam, a Kraiss Iesusin gun migeir akam, ki aneghurigha an gun migei, egha ki ghaze, akar kam a guizbangira.

³ Akar kam a Godin akam, a Godin ize, eghti tina akar kam dipontima igharaz darazi oraghti, gumazir kam bar akongegh. Eghti gumamaziba akar kam baraghiva egh Godin akar ki osirizimin gin mangiva, me uaghan bar akongegh. Dughiam otivasava amima, God damuasa mikemezir biziba an adar amuam. Kamaghin, gumaziba akar kam diponam.

Jon nguibar 7 plan aven itir siosba bagha akam osiri

⁴ Ki Jon, ki ia gumamazir 7 plan siosin Esian Provinsin itiba, ia bagha akar kam osiri.

Godin datirighin ikia, fomira ikia, egh gin uamategh izamim, Godin kamra navir amirizim ia daningiva, egh ian apangkuv. Eghti 7 plan duar aghuir Godin ingangarim gamua an

1:1: Dan 2:28-29, Jo 3:32, 12:49, MAA 1:19, 4:1, 22:6, 22:16 **1:2:** 1 Ko 1:6, 1 Jo 1:1, MAA 6:9 **1:3:** Lu 11:28, Je 5:8, 1 Pi 4:7, MAA 22:7, 22:10 **1:4:** Kis 3:14-15, Sek 3:9, Jo 1:1, MAA 1:8, 3:1, 4:5, 4:8, 5:6, 11:17, 16:5

atrivir dabirabimîn guamîn itiba, da uaghan ian apangkuvigh egh navir amirizim ia daning.

⁵ Kraiſ Ieſuſ, a gumazir Godin akaba guizbangira dav geim. Egha a gumazir bar uabira faragha ovevemîn ua dikavizim. Egha a nguazimîn atriviba bar men ekiam. A uaghan ian apangkuv egh navir amirizim ia daning.

A bar e gifonge, egha a uabi uan ghuzimîn a en arazir kuraba agivazi e firiaghire.

⁶ An e gamizima e atrivimîn ofa gamir gumazibar itima, ezi God e gativazi e Godin ingangarim gami, God Ieſuſin afeziam. Zurazurara Kraiſ ziar ekiam iki va egh biziba bar dar ganamin gavgavim iki. Guizbangira.

⁷ Ia gan, a ghuariabar tongin izaghirasava ami, eghti gumaziba bar uari uan damazibar an ganam.

Gumazir a giniviziba, me bar uaghan an ganam.

Eghti nguazir kamîn kantriba bar, dar gumazamiziba a ginighnigh egh azi naviba bar me basemegham.

Are, bizir kam otivam. Guizbangira.

⁸ Gavgaviba bar itir Godin Ekiam kamaghin migei, “Kirara ki faraghavira ikia, egh bar gin

1:5: Sng 89:27, Ais 55:4, Jo 15:9, 18:37, Ef 1:20, Kl 1:18, 1 Ti 6:13, Hi 9:14, 1 Jo 1:7, 4:10, MAA 3:14, 17:14 **1:6:** Kis 19:6, 1 Ti 6:16, Hi 13:21, 1 Pi 2:5, 2:9, MAA 5:10, 20:6 **1:7:** Dan 7:13, Sek 12:10, Mt 24:30, Mk 13:26, Lu 21:27, Jo 19:34, 19:37, Ap 1:11, 1 Te 4:17 **1:8:** Kis 3:14, MAA 1:4, 1:17, 4:8, 11:17, 15:3, 21:6, 22:13

ikiva abuan ikivira ikiam.” Kar Godin kamnangra, datirighin ikia, fomira ikia, egh gin uamategh izam.

Jon Kraisin gani

⁹ Ki Jon, ki ian aveghbuar mam. Ki ia ko, e Kraisin adarasi. Ki ia ko porogha, mizaziba isa, egha ia ko God Bizibagh Ativir Dughiamin aven ikia Godin apengan iti. Egha ia ko porogha osimtiziba atera tugha gavgafi. Ki Godin akam akura, egha Iesusin gun migeir akam, ki an eghurigha an gun migia ghaze, akar kam a guizbangira. Kamaghin amizi me na batuegha na isa Patmosin Arighatizimin na ati.*

¹⁰ Ekiamin dughiamin, Godin Duam na gizivagha pamten nan ingari, ezi nan girakirangin ki tiarir mam barazi a sigham in min pamten kamaghin dei.

¹¹ Tiarir kam kamaghin migei, “Bizir ni garir kaba bar, ni akinafarimin da osirigh, egh 7 plan siosba bagh da amangigh. Siosin Efesusin nguibamin itim, ko Smernan nguibamin itim, ko Pergamum ko Taiataira ko Sardis ko Filadelfia ko Laodisian nguibamin itiba.”

¹² Ezi ki gumazir na migeimin ganasa egha ragha gari, lam in golin 7 pla iti.

1:9: Fl 1:7, 2 Ti 1:8, 2:12, MAA 6:9 * **1:9:** (1:9) Dughiar gumaziba arazir kurar Romba aghuazibagh amima, me me isi kalabus darighasa. Egha dughiar mabar me me amadima, me arighatizibar ghua iti. Patmos a uaghan kalabuziabar arighatizir kabar mam. **1:10:** Jo 20:26, Ap 10:10, 2 Ko 12:2, MAA 4:1-2
1:12: Kis 25:37, Sek 4:2, MAA 1:20

13 Ezi ki gumazir mamın garima, a lambar tongın tughav iti. A Gumazibar Borimın mın gari. A korotiar ruarim aruzıma an an sueba avara, ezi a golin letiam uan evarim amıghiri.

14 An dapanarızim bar ghurghurigha mati, sip-sipın arızimın mın gara, egha mati ghuariar ghurghurim. Ezi an damazimning mati avir mızariar gavgavimın mın pamtem isi.

15 An suemning mati bras, me avir ekiamın a tuazi, a isia dafozi moghın gari. Ezi ki an tiarim barazi, a mati dipar ekiam afora nıdi.

16 A 7 plan mikoveziba uan agharir guvimın dar suira. Ezi midorozir sabar mam ghumtizir pumuning ikia bar ghumi, an an akamın ikegha azenimın ize. Ezi an guam aruer angazangarir gavgavimın mın pamten taghtasi.

17 Ki an ganigha an suemningın boroghın irigha, gumazir ovengezimın mın iti. Ezi a uan agharir guvimın na gisin atigha, egha kamagh mıgei, “Ni atiatingan marki. Ki gumazir faraghavıra ikia, egh bar gın ikıva, egh abuan ikivıra ikiam.

18 Egha ki gumazir angamra itim. Fomıra ki areme. Datırighın ni gan, ki zurara angamra ikivıra ikiam. Ki Ovevemın ki, koma Gumaziba Ovia Ghua Itir Nguibamın ki, ki aningın suiragha aningın ganamin gavgavim iti.

19 “Kamaghın amizi, ni bizir ni ganizir kabar

1:13: Ese 1:26, Dan 7:13, 10:5, MAA 15:6 **1:14:** Dan 7:9, MAA 2:18, 14:2, 19:12 **1:15:** Ese 1:24, 43:2, MAA 14:2 **1:16:** Ef 6:17, Hi 4:12, MAA 1:20, 2:1, 2:12, 2:16, 3:1, 19:15, 19:21 **1:17:** Ais 41:4, 44:6, 48:12, Ese 1:28, Dan 8:18, 10:10, MAA 2:8, 22:13 **1:18:** Sng 68:20, Ro 6:9, MAA 4:9, 5:14 **1:19:** MAA 1:1, 1:11, 2:1, 4:1

akaba osirigh, bizir datirighin itiba ko bizir gin otivamiba.

²⁰ Ni 7 plan mikovezir nan agharir guvimin itiba ko 7 plan golin lambar ganigha gifa. Da mati akar mogomem, ezi an mingarim kamakin: 7 plan mikoveziba, da siosin 7 plan garir enselba. Ezi 7 plan lamba, da uari siosin 7 pla.”

2

Efesusin nguibamin itir siosin zuir akam

¹ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni Efesusin itir siosin garir ensel a bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki uan agharir guvimin 7 plan mikovezibar suigha, egha 7 plan golin lambar tongin arui. Egha ki akar kam ni bagha anemadazi a izi.*

² Ia Kraisin adarasi, ian arazir ia amiba ki bar dagh fo. Egha ki fo, ia pamtem ingarigha, egha tugha gavgafi. Egha gumazir kurabar aghua. Gumazir kaba ia migia ghaze, “E uaghan aposelba.” Puvati, me aposelba pu. Ezi ia men migirigiaba tuisigha givagha, egha men nighnizir ifavarim gifogha ghaze, me pura gumazir ifavariba.

³ Gumaziba ian garima, ia nan ziam bangin, me arazir kurabar ia gami. Ezi ki kamaghin ia gifo, ia tugha gavgavigha osimtizir kam aterava an aghuazir puvati.

1:20: Sek 4:2, Fl 2:15, MAA 1:12, 1:16, 2:1, 3:1 **2:1:** MAA 1:16, 1:20 * **2:1:** (2:1) Akar kam a siosin ensel bagha zui, egha a siosin gumazamiziba amir araziba, me migei. **2:2:** 2 Ko 11:13, 2 Pi 2:1, 1 Jo 4:1, MAA 2:9, 2:13, 2:19, 3:1, 3:8, 3:15 **2:3:** Ga 6:9, Hi 12:3-5

⁴ Ezi ki adarir akamin kamaghin ia mikimasa, ia igiamra nighnizir gavgavim nan ikia, egha ia bar na gifonge, egha datirighin puvati.

⁵ Ia fomira arazir aghuibagh ami, egha datirighin ia arazir kam ategha ire. Kamaghin amizi, ia uam arazir ia faragha amizim ginighnigh, egh ia uan navibagh iragh, egh arazir mati ia faragha amizibar amu. Ia kamaghin damuan koghti, eghti ki ia bagh iziva egh ian itir lam batuegham.

⁶ Ezi ian arazir aghuir mamra kara, ia Nikolasin adarazir arazibar aghua. Ki uakan, ki men araziba bar dar aghua.

⁷ Eghti tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Gumazir midorozim gamua apanim abirim, ki an amamangatighi, a ikirimirir aghuim anidir tememin dagheba iniva dar amam. Temer kam, Godin Nguibar Aghuarimin itir dagher azenimin iti.' ”

Smernan nguibamin itir siosin zuir akam

⁸ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni Smernan nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

Ki gumazir bar faraghavira ikia, egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam. Ki fomiram areme, egha datirighin ki angamra iti. Egha ki ni bagha akar kam amadazima a izi.

2:5: Mt 21:41-43, MAA 2:16, 2:22, 3:3, 3:19 **2:6:** Sng 139:21
2:7: Stt 2:9, Ese 28:13, 31:8, Mt 11:15, MAA 2:11, 2:17, 2:29, 3:6, 3:13,
 3:22, 22:2, 22:14, 22:19 **2:8:** Ais 44:6, 48:12, MAA 1:17, 22:13

⁹ Ki osimtiziba ko mizazir ia bativizibagh fo. Egha kamaghin fo, ia biziba bar puvati. Egha ia guizbangira bizir bar aviriba iti. Ezi ki fo, gumazir maba akar kurabar girakirangin ia migei. Gumazir kaba ghaze, me Judan adarasi. Egha me Judan adarazi pu. Puvati. Me guizin Satanin adarasi.†

¹⁰ Ia kiranoveghang mizazitaba iniam, egh bizir kam ia damuti ia atiatingan marki. Ia orakigh. God ian nighnizir gavgavim tuisigh egh foghasa, a gavgafi, o puvati. Kamaghin, Satan ia damuti me ian tongin tarazi kalabus darigham. Eghti ia 10 plan dughiabar osimtiziba ko mizaziba ateram. Eghti ia nighnizir gavgavir Kraisin itimin suiragh gavgafigh, mamaghira iki mangi, ia aremeghamin dughiam, eghti ki ikirimirir aghuarim ivezir aghuarimin min pura ia daningam.

¹¹ Tina kuarimning iti, akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Gumazitam midorozim damuva uan apanim abiraghti ovever namba 2 a gasighasighan kogham. Bar puvati.”

Pergamumin nguibamin itir siosin zuir akam

¹² Gumazir kam kamaghin ua na migei, “Egh ni Pergamumin siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

2:9: Ro 2:17, 2 Ko 11:14-15, 1 Ti 6:18, Je 2:5, MAA 3:9 † **2:9:** (2:9) Smernan siosin gumazamiziba, me nguazir kamın biziba bar oteveggha, onganarazibagh ami. Egha me Godin Duamin biziba, guizbangira bar izifa. **2:10:** Mt 10:22, 10:28, 24:13, 2 Ti 4:8, Je 1:12, MAA 3:11 **2:11:** MAA 13:9, 20:14, 21:8 **2:12:** Ais 49:2, MAA 1:16

‘Ki midorozir sabar ghumtizir pumuning itim iti, a bar ghumi. Ki akar kam ia bagha anemadazi a izi.

¹³ Ki nguibar ia itir kam bar deragha a gifo, Satanin atrivir dabirabim nguibar kamın iti. Ezi ia nan ziamın tugha gavgavigha, egha ia nighnızir gavgavim nan ikia egha ia nighnızir gavgavir kam modir puvati. Fomira gumazir kam Antipas, a gumazir nan akam kurim, egha ia ko ike. A guizbangira nan akamın gın zui, ezi me ian nguibar Satan itimın a misoghezi an areme. Dughiar kamın ia uaghan akirim ragha na gasarazir puvati.

¹⁴ Ezi ki adarir akar maba ia mikimasa. Ia Pergamumın gumazir maba iti, me Balamın sure gamir akabar suiragha gavgavighavira iti. E fo, Balam kamaghın Balakın sure gami, eghti a Israelba tuavir kuramın men akagh me damuti, me arazir kuramın iregham. Ezi Balak Israelbar nighnızibagh amizıma, me aseba bagha ofa gamir asıziba apa, egha tintinibar uari koma akuir arazim gami.

¹⁵ Kamaghira, gumazir maba ia ko ikia, egha Nikolasın adarazir akabar gın zui.

¹⁶ Kamaghın amizi ia uan navibagh iragh. Puvatightıma, ki kiranoveghang ia bagh izi, egh gumazir kaba uan akamın itir midorozir sabamın me misogham.

¹⁷ Tina kuarimning iti, akar Godın Duam

2:13: MAA 3:8 **2:14:** Nam 22-24, 25:1-3, 31:16, Lo 23:4, Ap 15:29, 1 Ko 6:13, 8:9, 2 Pi 2:15, Ju 11 **2:16:** Ais 11:4, 2 Te 2:8, MAA 1:16, 3:11, 19:15, 19:21, 22:7, 22:12, 22:20 **2:17:** Kis 16:4, 16:14-15, 16:33-34, Ais 62:2, 65:15, Jo 6:48-50, MAA 2:7, 2:11, 3:12, 19:12

siosbav geiba, a da baragh. Eghti gumazitam mīdorozim damuva apanim abiraghtīma, kī manan dagher datirighin muegav itir taba a daningam. Egh kī dagiar ghurghuritam a daningam. Egh dagiar kamīn kī ziar igiar mam osirigham, eghti gumazitam ziar kam gifoghan kogham. Gumazir dagiam inizim, anarira a gifogham.’”‡

Taiatairan nguibamīn itir siosin zuir akam

¹⁸ Gumazir kam kamaghin ua miġei, “Nī Taiatairan nguibamīn siosin garir ensel a bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakīn,

‘Kī Godin Otarim, ezi nan damazimning mati avir mīzariar gavgavimīn mīn pamten isi, ezi nan suemning mati bras me bar deravira a ruezi moghin isia angazangarim ekefe. Kī akar kam nī bagha anemadazīma a izi.

¹⁹ Arazir ia amiba, kī bar dagh fo. Kī fo, ia gumazamiziba bar me gifonge, egha nighnizir gavgavim nan ikia, egha igharaz darazir akurvazir arazibagh ami. Kī fo, osimtīziba ia bativima, ia tughā gavgafi. Kī fo, arazir ia faragha amiziba, da dera, ezi datirighin ian arazir kaba deragha ikia faragha zuir arazibagh afira.

²⁰ Ezi kī adarir akar kam ian iti. Ia amizir kam Jesebelin amamangatizi a ia ko iti. Amizir kam kamagh miġia ghaze, a Godin akam inigha izir

‡ **2:17:** (2:17) Manan daghem, Israelba gumaziba puvatizir danganimin aruima, God a isa me ganingi. Nī Kisim Bek 16, ko Ighiam 78:24in gan. **2:18:** MAA 1:14-15 **2:20:** 1 Kin 16:31, 2 Kin 9:7, Ap 15:20, 15:29, 1 Ko 10:19, MAA 2:14

amizim. Bar puvati, a ifari. Egha nan ingangarir gumazibagh ifara egha gumazamiziba tintinibar uari bakia uari ko akuir arazim ko asizir me asebar ofa gamua apir arazibar men sure gami. §

²¹ A navim giraghasa ki ifonge, egha kamaghin ki anetaghizima a dughiar mabar ike. Ezi puvati, a gumazamiziba tintinibar uari bakia, egha uari ko akuir arazir kam bagh navim giraghan aghua.

²² Ia oragh. Ki ivezir kuram a daningiva arimariar ekiam a daningti a mizazir bar ekiam iniam. Eghti gumazir a bakia a ko arazir kurabagh amiba, me a ko amir araziba bagh navibagh iraghan koghti, ki osimtizir ekiam ko mizazim uaghan me daningam.

²³ An boriba uaghan, ki me misueghti me arimighregham. Eghti siosba bar fogham, gumaziba bar ki men naviba ko nighnizibagh fogha da tuisisi. Egh ki ia amir araziba bagh ivezim vaghvagh ia daningam.

²⁴ Egha ki datirighin ia Taiatairan itir igharaz daraziv gei. Ia amizir kamın akabar gin zuir puvatigha, egha arazir kam, me kamaghin a dibori, “Satanın akar mogomeba,” ia an fofozim inizir puvati. Ki kamaghin ia mikimasa, ki osimtizir

§ 2:20: (2:20) Jesebel, an amizir kurar mamın ziam. Fomira Israelbar atrivir amizimın ikia, egha arazir bar kurabagh amizim. Ni 1 King 18:4, ko 19:1-2, ko 2 King 9:3-37in gan. Nikolasın adarazir amizir mam iti, Taiatairan gumazamizir maba inizi, me an arazir kurabar gin zui. Ezi bizir kamın, me ti ziar kam Jesebel a gati.

2:21: Ro 2:4, MAA 9:20 2:23: Sng 7:9, 62:12, Jer 11:20, 17:10, Ro 8:27, 2 Ko 5:10, 2 Ti 4:14, MAA 20:12-13

igharazitam, ia datighan kogham.

²⁵ Ezi bizir ia suighiziba bar, ia bar pamten dar suiragh miǵhiǵhvira iki, mangi dughiar ki izamim.

²⁶ Gumazim midorozim damu apanim dikabiragh, egh nan arazibar ġin mangiti, biziba bar ġivaghamin dughiam otoghti, ki gumazir kam gumamazibar gumazir dapanimın ikiamin gavgavim a daningam.

²⁷ Eghti an atrivimın gavgavim sara men ganiva egh me abighrarigham, mati gumazim nguazir miner mam abiagharisi.

Ingangarir ki a ganingizir kam, mati ingangarir nan afeziam gumamazibar ganasa na ganingizir ingangarimın mirara ghu.

²⁸ Egh uaghan, ki mikovezir bar mizaragharam otivir kam a daningam.

²⁹ Tina kuarimning iti, egh akar Godın Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

3

Sardisin nguibamın itir siosin zuir akam

¹ Gumazir kam ua kamaghin miǵei, “Ni datirighin Sardisin nguibamın itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki Godın duar 7 plan gari, egha ki 7 pla mikovezibar suira. Egha ki akar kam ni bagha anemadazıma a izi. Ki arazir ia amiba bar dagh fogha ġifa. Me ia miǵia ġhaze, “Sardisin itir sios, an angamra iti.” Ezi puvati, ia ariaghregha ġifa.

2:25: MAA 3:11 **2:26:** Mt 19:28, Jo 6:29, 1 Ko 6:3, 1 Jo 3:23, MAA 20:4 **2:27:** Dan 7:22, MAA 12:5 **2:28:** MAA 22:16 **3:1:** MAA 1:4, 1:16, 2:2, 5:6

² Ki ia amir arazibar gara ghaze, da nan Godin damazimin tighar deragham. Kamaghin, ia osegh daguraguim atakigh. Ian araziba, bar ovegezir puvati, dar muziariba mong ikiavira iti, ia ua gavgavim dar aning.

³ Akar aghuir ia fomiram oregha inizer kam, ia uam a ginighnigh. Egh ia navibagh iragh, egh bar deraviram an gin mangi. Egh ia osegh daguraguim ateghan koghti, ki okimakiar gumazim izi moghin, ia batogham. Eghti ia dughiar ki izamim a gifoghan kogham.

⁴ Ezi ian gumazamizir maba Sardisin ikiavira iti, me uan korotiabagh amizi da mizezir puvati. Gumazir kabar araziba da derazi, ki me uabin toro, kamaghin me korotiar ghurghuribar aghuigh na ko daruam.

⁵ Gumazitam midorozim damuva apanim abiragh, egh korotiar ghurghurir kamagh garitam arughti ki an ziam akinafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, ki an ziam angarighan kogham. Puvati. Ki uan afeziam ko an enselbar damazibar gumazir kamın gun mikim suam, a konanam.

⁶ Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

Filadelfian nguibamin itir siosin zuir akam

⁷ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Egh ni Filadelfian nguibamin itir siosin garir ensel bagh

3:3: Mt 24:43-44, Lu 12:39-40, 1 Te 5:2, 5:6, 1 Ti 6:20, 2 Pi 3:10, MAA 2:5, 16:15 **3:4:** Ap 1:15, Ju 23, MAA 6:11, 7:9, 7:13 **3:5:** Kis 32:32-33, Sng 69:28, Mt 10:32, Lu 10:20, 12:8, Fl 4:3, MAA 3:18, 19:8, 20:12 **3:7:** Jop 12:14, Ais 22:22, Lu 1:32, Ap 3:14, 1 Jo 5:20

akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki dughiaba bar God baghavira iti, ezi nan akar dikiriziba da guizbangira otifi. Ezi ki Devitin kin suira, egh bizim ki a kuighti, gumazitam bar uam anesaraghan kogham. Egh bizim ki an tiam asaraghti, gumazitam bar uam a kuighan kogham. Ki akar kam ni bagha anemadazima a izi.

⁸ Ki ia amir araziba bar dagh fogha gifa, ezi ia orakigh. Ki ian damazimin tiam kuizima a iti. Eghti gumazitam uam anesaraghan kogham. Ki kamaghin fo, ian gavgavir muziarim ikiavira iti, ezi ia nan akamin gin ghua, egha nan ziam akirim ragha a gasarazir puvati.

⁹ Ia Satanin adarazigh fos, me kamagh migia ghaze, me Judan adarasi. Egha me Judan adarazi puvati, me ifavarir gumaziba. Ia orakigh. Ki gumazir kabar amighti me izi ian suebar apengan teviba apirigh, egh me kamaghin fogham, ki bar ia gifonge.

¹⁰ Ia nan akamra gin ghuava egha osimtizir ia bativiba ia dar aven tugha gavgavighavira iti. Kamagh amizi, ki ian ganam. God gin nguazimin itir gumazamiziba bar, men nighnzir gavgavim tuisigh egh foghasa, a gavgafiz, o puvati, eghti kamaghin osimtizir ekiamin dughiam otogham. Eghti dughiar kam in ki ian ganti ia deragham.

¹¹ Ki bar zuamira ia batogham. Gumazitam ian ivezir aghuim okemeghan koghsi, kamaghin

bizir ia suirazim, ia bar an suiragh gavgafigh.

¹² Gumazitam midorozim damuva apanim abiraghti, ki gumazir kam damighti a nan Godin Dipenimin dipenir akinimin min tughuv ikiam. Eghti a Godin Dipenim ategh uam azenan mangan kogham. Bar puvati. Ki an uan Godin ziam osirigh, egh ki uan Godin Nguibamin ziam osirigham. Jerusalem in igiar kam, a nan God ko ikegh otogh overiam ategh izighram. Ki uabi uan ziar igiam, ki gumazir kam in uaghan an osirigham.

¹³ Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

Laodisian nguibamin itir siosin zuir akam

¹⁴ Gumazir kam ua kamagh in migei, “Ni Laodisian nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki gumazir “guizbangira” migeim. Godin akar dikiriziba ko an akaba bar, ki guizbangira migia, zurara guizin akamrama akuri. Ki God ingarizir biziba bar dar mingarim. Egha akar kam ni bagha anemadazi a izi.

¹⁵ Ki ia amir araziba bar dagh fo. Ki fo, ia orangizir puvati, egha feir puvati. Ia orangigh iki o ia feng ikiasa, ki ifonge.

¹⁶ Ezi puvati. Ia mong, ganadamira fei. Ia bar puvira feir puvati, egha bar orangizir puvati. Kamagh amizi, ki uan akar torimin ian mighasa.

3:12: Ais 62:2, 65:15, Ese 48:35, Ga 2:9, 4:26, Hi 12:22, MAA 14:1, 21:2 **3:14:** Snd 8:22, Ais 65:16, 2 Ko 1:20, Kl 1:15, MAA 1:5, 19:11, 22:6 **3:15:** Ro 12:11, MAA 2:2

17 Ia kamagh miġia ghaze, “E bizir aviriba ko dagiar aviriba iti. E bizitamın otevir puvati.” Ezi puvati. Ian dabirabim pazavira itima, gumaziba ian garava bar ian apangkufi. Ia bar biziba puvatigha egha damaziba okavigha egha bibiabara iti. Egha ia uari bizir kam ġifozir puvati.*

18 Kamagh amizi, ki niġhnizir kam ia daningasa. Nan gol avim bar an isigha an itir bizir kuraba bar da adangi. Kamaghın ia golin kam na dama a givezegh, egh dagiaba avirasemegham. Egh uaghan ia uan mikarzim avisi korotiar ghurghuritam givesegh, eghti gumaziba ian ganti ia bibiabara ikiva, egh aghumsighan kogham. Egh uaghan ia uan damazibar aghusi marasin givesegh, egh ia ganam.

19 Gumazir ki ifongeziba, ki men atar men arazibar kiram. Kamagh amizi ia uan araziba akirsi gavgavigh egh uan navibagh iragh.

20 Ia oragh, ki tiar akamın tughav ikia, a gafughafusi. Gumazitam nan tiarim baregh egh tiam kuighti, ki aven mangi a ko ikiam. Egh ki a ko damiti, eghti a na ko damam.

21 Gumazitam midorozim damuva apanim abiraghti, ki an amamangatighti a na ko nan

3:17: Hos 12:8, Lu 12:21, 1 Ko 4:8 * **3:17:** (3:17) Me uari uan damazibar gari, Laodisiaba bizir aviriba iti. Egha Godin damazimın me bar onganarazibar mın iti. Ni Akar Mogomem 2:9in gan. **3:18:** Ais 55:1, Mt 13:44, 2 Ko 5:3., Je 2:5, MAA 3:5, 4:4, 7:13, 16:15 **3:19:** Snd 3:12, 1 Ko 11:32, Hi 12:6, Je 1:12, MAA 2:5 **3:20:** Lu 12:37, Jo 14:23, 1 Jo 2:24 **3:21:** Mt 19:28, Lu 22:30, 2 Ti 2:12, MAA 2:26-27

atrivir dabirabim dapiam, mati ki fomira uaghan midorozim gamigha uan apanim abiragha, egha ki uan afeziam ko an atrivir dabirabim gapera.

²² Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.’ ”

Sipsipin Nguzim Godin Nguibamin akinafarim kuizima bizir kuraba nguazimin gumazamiziba batifi

4

(Sapta 4-11)

Me Godin Nguibamin an ziam fe

¹ Ezi ki gin ua garima, Ame! Godin Nguibamin tiar akar mam kuiaghrigha iti. Gumazir ki fomira oraghizim, a faragha pamten sighamın mın nan dei, egha datirighın ua kamaghın na migei, “Ni kagh anang, eghti ki bizir gin otivamiba bar nın akakagham.”

² Ezi Godin Duam zuamira maghira na gizivagha bar pamten nan ingari, ezi ki gari, Ame! Atrivir dabirabir mam Godin Nguibamin iti, ezi gumazir mam atrivir dabirabir kam gapera.*

4:1: MAA 1:1, 1:10, 1:19, 11:12, 22:6 **4:2:** Sng 47:8, Ais 6:1, Jer 17:12, MAA 4:9, 17:3, 21:10 * **4:2:** (4:2) Gumazir Jon garir atrivir dabirabim gaperaghav itim, kar God uabi. Egha vezin kamin Jon guizin an ziam dibora ghaze, a God. Ezi gin moghira, Sapta 7:10in akam kamagh migia ghaze, God atrivir dabirabim daperav ikiam. Jon kamagh mikemezir puvati. Jon Godin angazangarir ekiam ko ziar ekiam biaghrigha igharagha otivizibar ganigha, egha a dagh isin akar isin zuimin Godin migei.

³ Gumazir kamın guam dagıar jasper ko dagıar konilian aghevımın mın taghtası. Ezi akianir mam, atrivir dabirabim torim gati, ezi ki akianir kamın gari a emeralın dagıar garımın mın taghtası.

⁴ Ezi 24 plan atrivir dabirabiba, atrivımın dabirabir kam okari. Ezi 24 plan gumazir dapaniba dabirabir kabagh apia. Gumazir dapanir kaba korotiar ghurghuriba aghui, egha golin ingarizir dapanir asuaba uari gaghuigha mati atrivımın golin dapanir asuaba men dapanibar iti.

⁵ Ki gari, onımariba atrivir dabirabımın ikiava otivaghira tintinibar sıgha taghtası, ezi ki orazi nıginir ekiam otozi overiam tingaghe. Ezi atrivir dabirabımın guamın 7 pla adeniba isia iti. Egha 7 plan adenir kaba da 7 pla Godın duaba.

⁶ Atrivir dabirabımın guamın bizir mam iti, a mati ongarir ekiam me glasın an ingarizi, a bar zuegha ikia taghtası.

Ezi bizir angamra itir 4 pla, da atrivir dabirabim okarigha tuivighav iti. Egha 4 plan bizir angamra itir kaba, da damazir avırıba itima da men mikarzıba bar da ave, men akıragharıba uakan.

⁷ Bizir angamra faragha itim, a mati laion. Ezi bizir angamra an gırara itim, a mati bulmakaun apurim. Ezi bizir angamra ikia aningın gırara itim, an guam mati gumazir guam. Ezi bizir angamra men gırara itim, mati kuarazir bagamın mın pın mıghava arui.

⁸ Bizir 4 plan angamra itir kaba, me 6 plan

4:4: MAA 3:18, 6:11, 11:16, 19:14 **4:5:** Kis 19:16, Ese 1:13, Sek 4:2, MAA 1:4, 8:5, 11:19, 16:18 **4:6:** Ese 1:5-10, 1:22, MAA 15:2
4:8: Ais 6:2-3, Ese 1:18, 10:12, MAA 1:4, 1:8

aviziba bar vaghvaghera men iti. Ezi men mikarziba damazir aviriba da ave, egha uaghan men avizibar apengan iti. Egha arueba ko dimagaribar kamaghin migei,

“Ekiam a God, a gavgavir bar ekiam iti,
egha a bizir kuraba bar dar saghon ikia
a bar zue. A bar zue, a bar zue.

A fomira ikia, egha datirighin ikia,
egh gin uamategh izam.”

Me migirigiar kam gamua mamaghira ikia egha avughsaziba puvati.

⁹ Bizir angamra itir kaba, me gumazir uan atrivir dabirabim gaperaghav itim bagha bar akonge, a gumazir zurara angamra itim. Egha me an ziam fava, egha a minabi. Ezi bizir 4 plan angamra itir kaba zurara dughiabar kamagh amuvira itima,

¹⁰ 24plan gumazir dapanir kaba gumazir atrivir dabirabim gaperazimin guamin tevir akuriba apiri. A gumazir zurazurara itim ezi me an ziam fe. Me uan golin dapanir asuaba asia da isa atrivir dabirabimin guamin boroghin da akuri. Egha kamaghin ighiam gami,

¹¹ “Ni en Ekiam, en God. Ni biziba bar dar ingari.
Egha ni uan ifongiamin, biziba bar dar ingarizima da otifi, ezi datirighin biziba bar iti.

4:9: Dan 4:34, 6:26, 12:7, MAA 1:18, 4:2, 4:10, 5:14, 15:7 **4:10:**
MAA 4:4, 4:9, 5:1, 5:7-8, 5:13-14, 6:16, 7:15, 19:4, 21:5 **4:11:** Ap
17:24, Ef 3:9, Kl 1:16, MAA 5:12, 10:6

Kamaghin, nırara e uari nin itorogha nin ziam bar pın aneti. Gumaziba bar ni bagh bar akuegh, egh nin ziam fıva nin gavgavimın apengan ikiam.”

5

Akınafarir rıghızir mam, Jon an gari

¹ Gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim, an agharir guvimın ki akınafarir mamın gari, a iti. Akınafarir kam mati akınafarir bar ruarir me rıgha mıghırızim, ezi akınafarir kam osızirim an vuem ko vuem sara iti. Egha me a rıgha egha 7 plan danganıbar me kandelın grısın pamten da mıghını.

² Ezi ki enselın gavgavir mamın gari a pamten kamaghın diava azangsısi, “Tina gumazir aghuir God uabın torozim, an akınafarimın itir kandelın grıba adeghıva, egh akınafarir kam onegham?”

³ Overiamın itir gumazitam, o nguazimın itir gumazitam, o nguazimın apengan itir gumazitam, akınafarir kam onegh, egh an aven ganan kogham.

⁴ Ki gari, gumazitam akınafarir kam onegh an aven ganamın gavgavıba puvati. Ezi kamaghın ki puvırama aravıra iti.

⁵ Ezi gumazir dapanıba men mav kamaghın na mıgei, “Ni arangan marki. Ni orakıgh. Laionın kam Judan adarazir atrivimın oto, atrivir bar ekiam, an Atrivim Devitın ovavim, egha a mıdorozim gamua uan apanim abıragha gıfa.

Kamagh amizi a 7 plan kandelin grisın akınafarım mighiriziba adegh, egh akınafarir kam onegham.”

Jon Sipsipin Nguzimin gari

⁶ Ezi ki gari, sipsipin nguzir mam tughav iti. Me a misoghezi an aremezi moghin gari. An atrivir dabirabim ko 4 plan angamra itir bizibar tongin tughav iti, ezi gumazir dapanibar dabirabiba an okarigha iti. A 7 plan komba ko 7 plan damatuziba iti, kar Godin duar 7 pla. God me amadazima me nguazir kam bar a garui.*

⁷ Ezi Sipsipin Nguzim ghua gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itimin agharir guvimin, akınafarir kam ini.

⁸ An akınafarir kam inigha givazima, ezi 4 plan bizir angamra itir kaba ko 24 plan gumazir dapanir kaba Sipsipin Nguzimin boroghin tevir akuribar apiri. Gumazir dapaniba vaghvaghera gitan min garir biziba ko golin itaribar suiki. Itarir kaba, migharir mughuriar aghuim zuim, bar dagh izifa. Bizir kam kamakin, Godin gumazamiziba God ko migeir arazim.

⁹⁻¹⁰ Egha me ighiar igiar mam kamaghin a gami,

“Me ni misoghezi ni areme, egha nin ghuzimin ni gumazamiziba God bagha me givese.

Ni, anababa bar dar gumazamizir maba, ko nguibabar akaba bar, ko mikarzir

5:6: Ais 53:7, Sek 4:10, Jo 1:29, 1:36, MAA 1:4, 4:5, 5:9, 5:12, 13:8

* **5:6:** (6:6) Vezin kamin mingarim kamaghin migei, Dagheba bar otevegham eghti daghebar ivezim bar pin ghuavanabogham.

5:7: MAA 4:2, 4:10 **5:8:** Sng 141:2, MAA 4:8-10, 8:3-4, 15:2

igharagha gariba bar, ko kantriba bar dar gumamaziziba, men marazi, ni me givese.
Egha ni me gamizima me atrivimın adarazir otivigha, egha ofa gamir gumazibar mın ikia, en God bagha ingari.
Egh me atrivimın iki, egh nguazimın gumazamiz-ibar ganam.
Kamaghın, God ua bagha nın torozi, ni akınafarim inigh egh kandelin grisba adegham.”

Me Sipsipın Nguzimın ziam fe

¹¹ Egha ki ua gara enselin tiarir avirir maba barasi. Men dibobonim handet milienın aviriba ko tausen tausenın aviriba. Me atrivir dabirabim ko bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba okarigha tuivighav iti.

¹² Me pamten dia kamaghın ighiam gami,

“Sipsipın Nguzir kam me misoghezi aremezim, e an uari torogha an ziam bar pın aneti.
A ziar ekiam ko bizir aghuir aviriba ko fofozir aghuiba ko gavgavir ekiam iti.
E an ziam fiva egh a bagh bar akongegh egh a minabam.”

¹³ Ezi ki God ingarizir gumaziba ko biziba bar men ighiam barasi, bizir overiamın itiba ko nguazimın itiba ko nguazimın apengan itiba ko ongarimın itiba. Ki orazi da kamagh migei,

5:11: Sng 68:17, Dan 7:10, Hi 12:22, MAA 4:4-6 **5:12:** 1 Sto 29:11, MAA 5:6 **5:13:** Ro 9:5, Fl 2:10, 1 Ti 6:16, 1 Pi 4:11, MAA 4:2, 4:10, 6:16, 7:10

“Gumazir uan atrivir dabirabim gapiagherim, ko sipsipin nguzim uaghan, e zurazurara aning minabivira ikiam.

Egh aningın ziar ekiamning fiva, aning bagh bar akongegh egh aningın gavgavir ekiamın apengan iki zurara mamaghıra ikiam.”

¹⁴ Ezi 4 plan bizir angamra itiba kamaghın miği, “Guizbangıra.” Ezi gumazir dapaniba tevir akuriba apirigha aningın ziamning fe.

6

Sipsipin Nguzim akinafarimın kandelin grisba adangi

¹ Ki Sipsipin Nguzimın gari, a 7 plan kandelin grisın itir akinafarir kamın suiragha egha a kandel grisın namba wan adangi. Ezi ki orazi, 4 plan bizir angamra itir kabar mav kamaghın miği, ezi an tiarim mati ararim dagaravagha, a kamaghın miği, “Ni izi!”

² Ezi ki ua gara egha hoziar ghurghurir mamın gari, gumazim barirpimın suiragha a gapera. Me atrivimın dapanir asuar mam a ganingi, ezi a midorozim gamua uan apanim abirazi moghın zui, egha midorozir aviribagh amua uan apaniba abıra ghuavıra iti.

³ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimın kandelin grisın namba 2 adangi, ezi ki orazi, bizir angamra itir namba 2 kamaghın miği, “Ni izi!”

⁴ Ezi hoziar igharazim azenan izi, an aghefe. Me gavgavim hoziar kam gaperazir gumazim

6:1: MAA 4:6-7, 5:1, 5:5-7 **6:2:** Sek 1:8, MAA 6:3, 6:6, 14:14, 19:11

6:4: Sek 1:8, 6:2

ganingi, kar gavgavir nguazimın gumamazib-
ibar dughiar aghuim a gıvamim, eghti gumaziba
igharaz daraziv soghtıma me arımighiram. Ezi
me midorozir sabar ekıar mam ingangarir kam
damuasava a ganingi.

⁵ Ezi sipsipın nguzim akınafarımın kandelın
grisın namba 3 adangi, ezi kı orazi bizir angamra
ıtır namba 3 kamagh mıgei, “Ni ızı!” Ezi kı ua
gara, egha hozıar pızımın gari. Ezi gumazir a
gaperaghav itim a skelın mam uan dafarımın an
sııra.

⁶ Ezi kı orazi, mati gumazımın tiarım bizir
angamra ıtır 4 plan kabar tongın mıgıa, egha
mıgırıgıar kam kamaghın mıgei, “İa mangı uan
ingangarım damutı, eghti dagheba bar oteveg-
ham. Kamaghın, gumazım dughiar vamıran
ıvezım inıgh, a wıtın mıner muzıarır vamıra o
balın mıner muzıarır 3 plara gıvezam. Egh ia
olıvın temeba ko wainın benıba gasıghasıghan
markı, eghti olıvın boreme ko wain ikıvıra ikıam.”

⁷ Ezi Sipsipın Nguzım akınafarımın kandelın
grisın namba 4 adangızıma, kı orazi bizir angamra
ıtır namba 4 kamagh mıgei, “Ni ızı!”

⁸ Ezi kı ua gara hozıar iangurımın gari. Ezi
gumazir a gaperazım, an zıam Ovevem. Ezi
Nguıbar Gumazıba Ovia Ghua İtim, an Ovevemın
gırara ızı. God gavgavım kamaghın aning ganingi,
aning nguazımın ıtır gumamazıba 4 plan oku-
ruabar me tııragh, egh okuruar kabar aven
aning okuruar vamıra, aning a mısueghtı an
aremegham. Aning gumamazıba midorozir

sabamın me misueghti, me arimighiram, eghti aning mitiriar ekiam damighti an otoghti me arimighiram, eghti aning arimariar ekiabar amuti da otiv me damuti me arimighiram, eghti aning ruarimın itir asizir atiaba amangti da mangi me misoghti me arimighiram.

⁹ Ezi Sipsipın Nguzim akinafarimın kandelin grisın namba 5 adangizıma, ki gari, gumazamizir ovengezibar duaba Godın ofa gamir danganim apengan iti. Gumazamizir kaba faragha Godın akamın suiragha gavgavigha, egha akar kam akuni, ezi bizir kamın apaniba me misoghezi me ariaghıre.

¹⁰ Duar kaba dia kamaghın migei, “Gavgaviba bar itir Ekiam, ni arazir kuraba bar dar saghon ikia egha bar zue! Ezi nın akar dikiriziba da guizbangıra otifi! E ni mızua iti, ni zuamıra nguazimın itir gumazamizibar araziba tuisighıva, egh en ghuzimın ivezim ikarvagh!”

¹¹ Egha me gumazamizir kaba vaghvagha korotiar ghurghurir ruariba me ganıngi, egha kamagh me migei, “İa tong orarkıva avughsi iki. Apaniba ian adarazi ko ia ko ingari darazi misueghti me arimighiregham, mati me ia misoghezi mokın. God, gumazamizir apaniba me misueghti arimighiramibar namba gifogha gıfa, eghti apaniba gumazamizir kabav sueghti me arimighireghti, God ian ghuzimın ivezim ikarvagham.”

6:9: 2 Ti 1:8, MAA 1:9, 8:3, 12:17, 19:10 **6:10:** Lo 32:43, Sng 78:10, MAA 11:18, 16:7, 19:2 **6:11:** Hi 11:40, MAA 3:4-5, 3:18, 7:9, 7:13-14, 14:13, 19:14

12 Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris in namba 6 adangizima, ezi ki ua gari, mikimkizir dafam nguazimin oto. Ezi aruem isiragha gari puvatizi, overiam ko nguazim mitatangi. Ezi iakinim bar aghevegha ghuzimin min gari.

13 Ezi pin itir mikoveziba asiaghira nguazim giri, mati aminim fighin temem givai, ezi fighin ovizir tighar aniamiba suaghiri.

14 Overiam mati, akinafarir bar dafam me a riga anetizi moghin, a uan danganim ataki. Ezi mighsiaba ko arighatiziba bar uan danganiba ategha, egha sivagha ghue.

15 Ezi nguazimin atriviba ko gumazir ziaba itiba ko midorozir gumazir dapaniba ko dagiaba itir gumaziba ko gumazir gavgaviba ko pura inganrar gumazir kiniba ko gumazir firiaghreziba, me bar moghira ghua marazi dagiar toribar aven mongezi marazi mighsiabar itir dagiar ekiabar girakirangin monge.

16 Egha me mighsiaba ko dagiar ekiaba kamaghin dar dei, "Ia e avaragh, egh gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itimin guamin e modogh, egh ia uaghan Sipsipin Nguzimin aningagharimin e modogh!

17 E fo, aningin aningagharimin dughiar ekiam datirighin otozi aning gumazamizibar arazir

6:12: Ais 13:10, Jol 2:10, 2:31, 3:15, Mt 24:29, Mk 13:24-25, Lu 21:25, Ap 2:20, MAA 8:12, 11:13, 16:18 **6:13:** MAA 8:10, 9:1 **6:14:** Jer 4:24, Hi 1:12-13, MAA 16:20 **6:15:** Ais 2:10, 2:19-21 **6:16:** Hos 10:8, Lu 23:30, MAA 4:2, 4:10, 9:6 **6:17:** Sng 76:7, Ais 13:6, Jol 2:11, Nah 1:6, Sef 1:14, Mal 3:2, MAA 16:14

kuraba ikarvaghasa. Eghti gumazitam aningın aningagharim iriagh, angamra ikian kogham!”

7

144,000 plan Israelin gumazamiziba, God me ginabazir osizirim, enselba me garisi

¹ Bizir kaba givazima, ezi ki gari, enselin 4 pla nguazimin 4 plan apinibar tuivighav iti. Me nguazimin 4 plan aminibar tuaviba apiri, eghti aminim mangi ongarim ko nguazim ko temeba bar dagh ivangan kogham.

² Ezi ki enselin igharazimin gari, an aruem anadi naghin ikeghav anadi. A Godin zurazurara itimin inabazir osizirim an iti, egha a enselin 4 plan God ongarim ko nguazim gasighasighamin gavgavim aningiziba pamten men dei.

³ A kamaghin migei, “Ia zuamira nguazim ko ongarim ko temebagh asighasighan marki. God uan ingangarir gumazibagh inabas. E faragh uan Godin ingangarir gumaziba, inabazir osizirim e men guabar an osirigh givaghti, ia gin bizibagh asighasigh.”

⁴ Ezi ki orazi, me gumazamizir inabazir osizirim isibar dibobonim dibori. Me 144,000 plan gumazamiziba, inabazir osizirim me garisi, me Israelin kantrin aven itir 12 plan anababa, vaghvagh men varazira, osizirim ini.*

7:1: Jer 49:36, Dan 7:2, Sek 6:5 **7:3:** Ese 9:4-6, MAA 6:6, 9:4, 14:1, 22:4 **7:4:** MAA 9:16, 14:1-3 * **7:4:** (7:4) Osizirir kamnagh “Israelin kantrin aven itir 12 plan anababar” gun migei. E Aruamu e ghaze, anabam, kar amebam o amizimin ghuzim. Ezi Israelba me ghaze, anabam, kar afeziamin ghuzim, egha me afeziabar gin zui.

⁵ Ezi 12,000 plan Judan anabamın aven itir darasi,
me inabazir osizirim ini,
ezi 12,000 plan Rubenin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Gatin anabamın adarasi,
⁶ ezi 12,000 plan Aserin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Natalin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Manasen anabamın adarasi,
⁷ ezi 12,000 plan Simeonin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Livain anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Isakarın anabamın adarasi,
⁸ ezi 12,000 plan Sebulunin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Josepin anabamın adarasi,
ezi 12,000 plan Benjaminin anabamın adarasi.

Gumazamizir kaba me God me ginabazir osizirim ini.

Gumazamizir bar avirim Godin ziam fe

⁹ Egha ki gin ua gari, gumazamizir avirim uari akuvagha iti. Gumazitam men avirim mengan iburagham. Gumazamizir kaba, me kantriba bar ko anababa bar ko mikarzir igharagha gariba bar ko nguibabar akaba bar dar gumazamiziba, men marazira izegha iti. Me atrivir dabirabim ko Sipsipin Nguzimın guamın tuivighav iti. Me korotiar ghurghurir ruariba aghui, egha uan agharibar okavir aghuabar suiki.

¹⁰ Me pamten kamaghın dei,

“En Godin uan atrivir dabirabim gaperazim,
ko Sipsipin Nguzim, aningra en akuragha en
apanim abira.

Ezi e aningın ziamning fe.”

¹¹ Ezi enselba bar ikia, atrivir dabirabim ko 4 plan bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba, me me okarigha tuivighav iti. Egha atrivir dabirabimın garava tevir akuriba apıra egha uan guaba nguazim misuegha, egha Godın ziam fe.

¹² Me kamaghın miği,

“Guizbangıra!

E uan God ziar ekiam a daning, egh a bagh bar akongegham,
egh kamagh mikim suam, an fofozim bar pın iti.

Egh a minabıva, egh an ziam fam.

A gavgavir ekiam iti, eghti e an gavgavimın apengan ikiam.

Dughiabar zurara bizir kaba bar moghırama Godın biziba.

Bar guizbangıra!”

Kraisın adarasi, men osımtızim gıfa

¹³ Ezi gumazir dapanibar mav kamagh nan azara, “Gumazamizir korotiar ruarir ghurghuriba aghuizir kaba, me taia? Me managhıra ikegha ize?”

¹⁴ Ezi ki an akam kamagh a ikara, “Gumazir ekiam, ni uabi fo.” Ezi a kamagh na miği,

“Gumazamizir kaba me uan apanibar dafaribar osımtıziba ko mızazir ekiaba ini.

Ezi osimtızir dughiam datırıghın gıfa.
Ezi me uan korotiaba Sipsipın Nguzımın ghuzımın
da ruegha,
dagh amızı, da ghurghuri.

¹⁵ Kamaghın amızı me atrivir dabirabımın guamın
tuifi.

Egha dimagariba ko aruebar an dipenimın
ikia egha an ingangarım gamı.

Ezi Godın atrivir dabirabır kam gaperaghav itim,
a uabı me ko iki egh me geghuvam.

¹⁶ Eghtı mıtiriaba ua men aghan kogham,
eghtı kuariba ua men pıran kogham.

Eghtı aruer arızır mıkarzıba puvıra dagh aboım,
ua men mıkarzıbar isian kogham.

¹⁷ Sipsipın Nguzım atrivir dabirabımın
tongıra ikia, egha me geghufı.

Egha a me inıgh nguazımın aven ivemarır dıpar
atuir danganimın mangam, kar dıpar
ikirimırır zurara itim anıdim.

Egh God men temeriba bar men damazıbar
da dizıghtı da mısıgam, eghtı me uam azian
kogham.”

8

*Sipsipın Nguzım akınafarır rıghızımın kandelın
grısın abuananam adangi*

¹ Ezi Sipsipın Nguzım akınafarımın itir kan-
delın grısın namba 7 adangi, ezi Godın Nguıbamın
bizıtam bar mozorozır pu, ezi mıgırıgıatam otivır

7:15: Ais 4:5-6, MAA 4:2, 4:10, 21:3 **7:16:** Sng 121:6, Ais 49:10,
MAA 21:4 **7:17:** Sng 23:1-2, Ais 25:8, 49:10, Ese 34:23, Jo 10:11,
10:14, MAA 5:6, 21:4 **8:1:** Hab 2:20, MAA 6:1

puvatigha, ghua mong dughiar ruarim kamaghin tu.

² Ezi gin ki 7 plan enselin gari, me Godin guamin tuifi, egha 7 pla sighaba ini.

³ Ezi enselin igharazim iza ofa gamir danganim boroghin tughav iti. A golin miner mamın suira, miner kam, me an aven paura tuazi a isia migharir mughuriar aghuim oto. Ezi me pauran avirir maba a ganingi, eghti a Godin gumazamizibar azangsizibar sara isafuragh, egh atrivir dabirabimin guamin mangiva golin ofa gamir danganimin God bagh ofa damuam.

⁴ Ezi pauran isir migharir mughuriar aghuim ko Godin gumazamizibar azangsiziba, da uari inigha enselin Godin damazimin tughav itir kamın dafarim ategha ghuavanadi.

⁵ Ezi ensel miner migharir mughuriar aghuim itim suiragha ghua ofa gamir danganimin ghua avim inigha minem garu, egha minem akunizima a nguazim giri. An anakunigha givazima, arariba dagarvazima maburan niginim oto, ezi overiamin onimariba taghtagha tintinibar zui, ezi mikimkizim oto.

Enselin 4 pla sighabagh ivi

⁶ Ezi enselin 7 plan, sighar 7 plan suighizir kaba, me dagh iviasava ami.

⁷ Namba 1 ensel uan sigham givi, ezi amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba ko avim, aning

8:2: 2 Sto 29:25-28, Mt 18:10, Lu 1:19 **8:3:** Kis 30:1-3, Amo 9:1, MAA 5:8, 9:13 **8:4:** Sng 141:2, Lu 1:10, MAA 5:8 **8:5:** Kis 19:16-19, Wkp 16:12, 1 Kin 19:11, Ese 10:2, Ap 4:31, MAA 4:5, 11:19, 16:18 **8:7:** Kis 9:23-25, Ais 2:13, Ese 38:22, Jol 2:30, MAA 9:4, 16:2

ghuzim sara isafuragha nguazim giri. Ezi me nguazim ko temeba 3 plan okuruaba da taira, dar okuruar mam avim bar an isi. Ezi bizir nguazimın aghuiba bar, da uaghan avim a dar isi.

⁸ Ezi namba 2 ensel uan sigham givi, ezi me, bizir mam mati mighsıar ekiamın mın avim an isima, me anakunizi a ghua ongarim giraghu. Ezi ongarim 3 plan okuruaba uabi tuirazi, ezi ongarimın okuruar mam ghuzimın oto.

⁹ Bizir ongarimın angamra itiba, da uaghan me okuruar 3 plan da taira, ezi dar okuruar kabar mam, da bar ariaghıre. Ezi kuriba uaghan, me okuruar 3 plan da taira, ezi kurir okuruar kabar mam, bar moghıra ikufi.

¹⁰ Ezi namba 3 ensel uan sigham givi, ezi mikovezir ekiar mam adenimın mın puvıra isia, overiam ategha iri. Ezi me faner dipaba okuruar 3 plan da taira, ezi mikovezir kam dipar okuruar kabar mam gira, egha uaghan dipar atuibagh iri.

¹¹ Mikovezir kamın ziam kamakın, Marasinın Bar Puvıra Misozim. A dipar okuruar kabar mam girizi, dipar kaba Marasinın Bar Puvıra Misozimın oto. Ezi gumazamizir avırıba dipar kam apima a men navıbar isizi me ariaghıre.

¹² Ezi enselin namba 4 uan sigham givi, ezi me aruem ko iakinim ko mikoveziba 3 plan okuruaba da taira. Egha me aruemın okuruar mam gasıghasıgha, egha iakinimın okuruar mam gasıghasıgha, egha mikovezibar okuruar

8:8: Kis 7:20-21, Jer 51:25, Ese 14:19, Amo 7:4, MAA 16:3 **8:9:** Ais 14:12 **8:10:** Ais 14:12, MAA 9:1, 16:4 **8:11:** Kis 15:23, Jer 9:15, 23:15 **8:12:** Ais 13:10, Ese 32:7, Jol 2:10, 2:31, 3:15, Amo 8:9, MAA 6:12-13

mam gasighasiki. Kamaghın amizi arueba bar, dughiar mabar aruem isir puvatigha mitatangi, ezi dimagariba bar, dimagarir maba iakinim ko mikoveziba isir puvatigha angazangariba puvati.

¹³ Ezi ki garima, kuarazir bagar mam overiamın pın mighagha arui. Ezi ki a barazi, a kamaghın pamten dia migei, “Iavzika! Nguazimın itir gumamaziziba, Iavzika! Enselin igharazir 3 pla ua uan sighabagh iviam, eghti osimtızir bar ekiaba gumamaziziba me bativam. Iavzika!”

9

Namba 5 ensel uan sigham givi

¹ Ezi enselin namba 5 uan sigham givi, ezi ki garima, mikovezir mam overiam ategha nguazim giri. Ezi me mozir torir bar konezimın akamın ki a ganingi.

² Ezi mikovezir kam, mozir torir bar konezimın akam kuizi, ezi migharim torir akamın azenan otiva, egha avir bar ekiamın migharimın mın anadi. Egha migharim torir kamın anaga aruem ko overiam avarazi, aning mitatangi.

³ Ezi odezir bar avirim migharir kam ategha zaghira, nguazim tintinibar an zui. God tu-ighakabar gavgavimın mın gavgavim dagh aningi, nguazimın itir gumamazizibagh asighasighamin gavgavim.

⁴ God odezir kaba kamagh dav gei, “Ia zavarariba ko nguazimın aghuir biziba ko temer

8:13: MAA 9:12, 11:14 **9:1:** Lu 8:31, 10:18, MAA 8:10, 17:8, 20:1
9:2: Stt 19:28, Kis 19:18, Jol 2:2, 2:10 **9:3:** Kis 10:4, 10:12-15, Het 7:12, MAA 9:10 **9:4:** Ese 9:4, MAA 6:6, 7:3

tabagh asighasighan marki. Ia, gumazamizir God inabazir osizirim men guabar itir puvatiziba, me gasighasigh.

⁵ Ki ian amamangati, ia gumazamizir kaba iakinir 5 plara mizazir ekiam me daning. Egh ia me misoghti me arimighiran marki.” Ezi odezir kaba, mizazir da gumazamizibagh anidiba, tuighakaba ivir mizazibar mirara ghu.

⁶ Dughiar kamın gumazamiziba ovengsi tuaviba buriam, egh me ovengan kogham. Me ovengsi bar ifueghti, eghti ovevem men arimangam.

⁷ Ki odezir kabar gari, da mati hoziaba midorozim damuasava ami. Dar dapanibar, biziba mati golin dapanir asuabar mın dar dapanibar iti. Ezi dar guaba mati gumazibar guaba.

⁸ Ezi dar dapanir ariziba ruarigha, amizibar dapanir arizibar mın ruari. Ezi dar atariba, laionın ataribar mın, ruarigha bar ghumi.

⁹ Bizir maba, siot kapabar mın gara, dar evariba ave. Ezi dar aviziba tingagha mati hoziaba karisın aviriba kurvagha midorozim bagha ivemara zui moghin tingazi.

¹⁰ Odezir kaba tuighakabar ipebar mın ipeba iti, ezi atarir marasinın mizazir kuraba iziba, dar ipebar iti. Ezi mizazir gavgavir gumazamiziba 5 plan iakinibar me daningamim, a dar ipebar iti.

¹¹ Egha da atrivir mam iti, a dar gari. Atrivir kam, a mozir torir bar konezimın garir ensel.

Hibrun akamın me enselin kamın ziam dibora ghaze, “Abadon.” Ezi Grighın akamın me kamaghın a dibori, “Apoliyon.” An mıngarım kamakın, gumazir biziba bar dagh asıghasızim.

¹² Iavzika, ia orakigh! Osımtızir bar ekiar faragh zuim, a gıfa. Ezi osımtızir ekiar pumuning ikiavıra iti, aning tıghar otivam.

Enselin namba 6 uan sıgham givi

¹³ Ezi enselin namba 6 uan sıgham givi, ezi ki gumazir mamın tiarım barası, A, Godın guamın itir golın ofa gamir danganır mamın iti, danganır kam, a mıkebar 4 pla iti, ezi da vaghvagha komba iti. Tiarır ki orazır kam, a komın 4 plan tongın otivıma, ki a barası.

¹⁴ A namba 6 enselin sıghamın suirazım kamaghın a mıgei, “Enselin 4 plan Yufretisın faner ekiamın kalabusın itiba, ni me ateghti me mangi.”

¹⁵ Ezi a 4 plan enselin kaba ataki, eghti me 3 plan okuruabar gumazamiziba tuiragham, egh okuruatam bar a mıssueghti an arımıghiregham. God faragha ghaze, auan kam ko aruer kam ko iakinır kam ko azenır kamın enselin kaba ingangarır kam damuam. Ezi enselin kaba kalabusın ikia uari akırigha ingangarır kam damuasavıra dughiar kamın mızua iti.

¹⁶ Ezi mıdorozır gumazır hoziabagh apiaziba, ki orazıma, men dibobonım, 200 milien.

¹⁷ Egha ki irebamın mın bizımın gari, hoziaba ko gumazır hoziabagh apiaziba, men ganganim

9:12: MAA 8:13 **9:13:** Kis 30:1-3, MAA 8:3 **9:14:** MAA 16:12

9:15: MAA 8:7-12 **9:16:** Sng 68:17, Ese 38:4, Dan 7:10 **9:17:**

1 Sto 12:8, Ais 5:28-29

kamakın. Gumaziba siot kapaba aghui, ezi dar ganganim aghevegha, blu gamigha, iangurungi. Hoziaabar dapaniba, laionın dapanibar mın gari. Ezi avim ko mıgharim ko salfan dagiar isiba, da hoziaabar akabar otivava tintinibar zui.

¹⁸ Egha me gumazamiziba 3 plan okuruabar me taira, ezi 3 plan bizir bar kuraba, me okuruar mam bar a misoghezima an ariaghire. Bizir 3 plan kabanagh, da avim ko mıgharim ko salfan dagiar avim, da hoziaabar akabar otifi. Bizir 3 plan kabar gavgavim gumazamizir kabagh amima me ariaghiri.

¹⁹ Hoziar kabar gavgavim, dar akaba ko ipebar iti. Dar ipeba kuruzibar mın gari, egha dapaniba iti. Hoziaaba uan ipebar gumazamiziba mızazir kuram me ganıdi.

²⁰ Ezi gumazamizir igharazir me misoghezi, ariaghrezir puvatiziba, me navibagh irazir puvatigha egha, akirim ragha marvir guar me uari ingarizibagh asarazir puvati. Me aseba ko marvir guaba ataghizir puvati. Marvir guar kaba, gumaziba silva ko gol ko bras ko dagiaba ko temebar dar ingari, da bizibar garir puvatigha akaba barazir puvatigha aruir puvatiziba. Me marvir guabar ziaba fer arazim ataghizir puvati.

²¹ Egha me, gumazir igharazibav sozima me ariaghirir arazim, ko imezibagh amir araziba, ko gumazamiziba tintinibar uari bakia uari ko akuir arazim, ko igharaz darazir biziba okeir arazim, me da bagh navibagh iragh arazir kurar kaba ataghraghan aghua.

10

Ensel akınafarir rıghizim Jon ganıngizi ananepi

¹ Ezi ki garima enselin gavgavir igharazir mam Godin Nguibam ategha izaghiri. A ghuariam ko-rotiamın mın aneru, ezi akianir mam an dapanim gisin iti. An guam aruemin mın isi, ezi an suemning dipenir akınimningın mın gara egha avimın mın isi.

² Enselin kam akınafarir rıghizir muziarim uan dafarimın an suira, ezi akınafarim oneaghrıgha iti. Egha a uan suer guvim ongarim gasara, egha suer kiriam nguazim gasara.

³ Egha a bar pamten laionın mın itiarim akara dia mıgei. A diagha gıvazıma, 7 plan arariba dagarvagha egha an akam ikara.

⁴ Egha 7 plan ararir kaba dagarvegha gıvazıma, ezi ki akar me mikemeziba osirasa. Ezi Godin Nguibamın ki gumazir mamın dımdiam barazıma, a kamaghın mıgei, “7 plan ararir dagarvaghizibar akam, ni uan nıghnızimın anetıghtıma a iki. Ni an osiran marki.”

⁵ Enselin ki ganizir kam an ongarim ko nguazimın tughav ikia, uan agharir guvim overiamın pın a fe.

⁶ Egha ghaze, “Godin zurara itimın ziamın ki guizbangıra mıgei. Godin kam, an overiam ko bizir an itibar ingarigha egha nguazim ko an itir bizibar ingarigha, ongarim ko an itir bizibar ingari. Ezi ki kamaghın mıgei, dughiam datırıghın

10:1: Ese 1:28, Mt 17:2, MAA 1:15-16 **10:3:** MAA 8:5 **10:4:** Dan 8:26, 12:4, 12:9 **10:5:** Kis 8:6 **10:6:** Neh 9:6, Sng 146:6, MAA 4:11, 14:7, 16:17

gıvasava ami. God uam orarkian kogham. Bar puvati.

⁷ Bizir God damuasava amim an akam modoghav iti. Eghti Enselin namba 7 sıgham givıtıma, dughiar kamra bizir modoghav itim guızbangıram otogham. Kar, akar aghuir a fomıra uan ingangarir gumazibagh anıngızim, me an akam inıgha ızir gumazıba.”

⁸ Ezi gumazir ki Godın Nguıbamın faragha or-aghızim, a ua kamaghın na mıgei, “Ni mangi enselin ongarim ko nguazımın tughav itımın dafarımın akınafarir rıghızir oneghav itim inıgh.”

⁹ Ezi ki ensel bagha ghua kamaghın a mıgei, “Ni akınafarir rıghızir muzıarir kam na danıngıgh.” Ezi a kamaghın na mıgei, “Ni a inıghıva, aneremi. A nın navımın aven ni mısogham. Egh nın akamın an hanın mın bar sıngıgham.”

¹⁰ A mıkemegha gıvazıma, ki akınafarir rıghızir muzıarim an dafarımın a inıghava anepi. Ezi nan akamın a hanın mın bar sıngi. Ki anemegha gıvazıma, a nan navımın aven na mısoı.

¹¹ Ezi me kamaghın na mıgei, “Ni ua God da ızezir akamın gun mıkim. Akar kamın, mıkarzir ıgharagha garir avırıba ko kantrin avırıba ko nguıbabar akar avırıba ko atrıvir avırıba, bizir me batıvamıba ni dar me mıkim.”

11

Godın akam inıgha ızir gumazir pumuning

¹ Egha me aghorir bizibar abarim na ganingi, an aghorir suiagharuimin min gari, egha me kamagh na migei, “Ni dikavigh Godin Dipenim ko ofa gamir danganimin apan. Egh ni dipenir kamın Godin ziam fer gumazamizibar dibobonim dipon.

² Egh ni Godin Dipenim okarizir danganir divazir ekiamin aven itim, an apanan marki. God Kantrin Igharazibar Gumaziba danganir uari akuvir kam me ganingi. Eghti marazi izi Jerusalem diki mangi 42 plan iakinibar tugham. Kamaghin, ni anetakigh.*

³ Eghti ki uan akamin gun mikimamin gumazir pumuning amadagh gavgavim aning danightima, aning izi nan akam inigh mangam. Aning osimtizir korotiabar aghuighiva, egh nan akam kun mangiva, 1,260 plan dughiabar tugham.”

⁴ Gumazir kamning mati olivin temer pumuning ko lamın pumuning nguazir kamın Ekiamin guamin tughav iti.†

⁵ Eghti gumazitam arazir kurabar aning damusi, damuti, avim aningın akamningın otogh egh aningın apaniba, bar men isigh me

11:1: Nam 35:5, Ese 40:3, Sek 2:1-2, MAA 21:15 **11:2:** Ese 40:17-20, Dan 8:10, Lu 21:24, MAA 12:6, 13:5 * **11:2:** (11:2) Akar Mogomem 11:2in faragha itir akam, ni Aposelbar Ingangaribar 21:30in gan. Akar Mogomem 11:2in akar igharazir kam, 42 plan iakiniba, da 1,260 plan dughiaba, o 3 plan azeniba givazima uam akuam. Da 42 plan iakiniba ko magh ghue. Ni Daniel 7:25 ko 12:7in gan. Ni akar Kantrin Igharazibar Gumaziba Jerusalem dikabirazimin gansiva Luk 21:24in gan. **11:3:** MAA 12:6, 19:10, 20:4 **11:4:** Jer 11:16, Sek 4:11-14 † **11:4:** (11:4) Ni Sekaraia 4:1-5, ko 4:10-14, ko Akar Mogomem 1:12in gan. **11:5:** Wkp 10:2, 2 Sml 22:9, 2 Kin 1:10-12, Sng 97:3, Jer 5:14, Hos 6:5

gasighasigham. Kamaghin, gumazir manam arazir kuramin aning damusi, egh an ovegham.

⁶ Aning gavgavir overiamin aneghoroghamim iti, eghti aning Godin akamin gun migeir dughiamin, aning mikimti, amozim dughiar kamın izan kogham. Eghti aning gavgavir dipabar amuti da bar ghuzimin otivamim iti. Egha uaghan gavgavir nguazimin gumazamiziba bizir kurar igharazibar amuti da me gasighasighamim iti. Dughiar kamın, aning bizir kabara amuti da aning ifongezi moghin otivam.

⁷ Aning Godin akamin gun migeir ingangarim givaghti mozir torir bar konezimin itir asizir atiam, a torim ategh anangam. Egh an aning ko misoghiva, egh aning abiragh aning misueghti aning aremegham.

⁸ Eghti aningın kuamning nguibar ekiar kamın tuavir ekiamın irighiv ikiam. E akar isin zuimin a dibora ghaze, Sodom o Isip. Nguibar kamra me fomira gumazir kamningın Ekiam tememin a gafugha a misoghezi an ovenge.

⁹ Gumazamizir mikarzir igharagha gariba, men marazi, ko anababar dar gumazamizir maba ko nguibabar akaba bar dar gumazamizir maba ko kantriba bar dar gumazamiziba, men marazi, me dughiar 3 pla ko akuamin aningın kuamningın ganam. Egh aningın kuamning mozim daghuan anogoregham.

¹⁰ Nguazimin gumazamiziba kamaghin mikim

11:6: Kis 7:17-19, 1 Sml 4:8, 1 Kin 17:1 **11:7:** Dan 7:7, 7:21, Sek 14:2, Lu 13:32, MAA 9:2, 12:17, 13:1, 13:5-7, 13:11, 17:8 **11:8:** Ais 1:9-10, Lu 13:34, Hi 13:12, MAA 14:8, 18:10, 18:24 **11:10:** MAA 12:12, 13:8, 16:10

suam, Godin akam inigha izir gumazir kamning nguazimin gumamaziziba mizazir bar kuram me ganingi. Kamaghin, me aningin ovevem bar a gifuegham, egh bar ighiabar amu, egh damiva egh uan namakaba bizir aghuiba me daningam.

¹¹ Ezi 3 plan dughiaba ko dughiar akuar kam givazi, God uam aning gamizima, aning ua dikavigha tughav iti, ezi gumazir aning ganiziba bar atiatingi.

¹² Ezi aning orazi tiarir mam Godin Nguibamin kamaghin aning migei, “Gua kagh anang.” Ezi aningin apaniba garavira itima, aning Godin Nguibamin ghuavanabo.

¹³ Ezi dughiar kamra mikimkizir dafam otozi, God nguibar ekiamin dipeniba 10 plan okuruabar tuiragha, okuruar mam bar ikufi. Ezi 7,000 plan gumamaziziba ariaghire, ezi ariaghrezir puvatiziba ikiava bar atiatigha Godin uan Nguibamin itimin ziam fe.

¹⁴ Iavzika, ia orakigh! Osimtizir bar ekiar namba 2, a gifa. Ezi osimtizir bar ekiar namba 3, an otivasa bar roghira izi.

Enselin namba 7 uan sigham givi

¹⁵ Ezi enselin namba 7 uan sigham givima, Godin Nguibamin itir darazi tiariba akara ghaze, “En Ekiam ko an Gumazir a Gumamaziziba Ua Me Iniasa Misevezim,

11:11: Ese 37:5-14, MAA 11:9 **11:12:** 2 Kin 2:1, 2:5-7, 2:11, Ais 14:13, Ap 1:9, MAA 12:5 **11:13:** MAA 6:12, 8:5, 14:7, 16:9, 16:18

11:14: MAA 8:13, 9:12, 15:1 **11:15:** Kis 15:18, Sng 10:16, Ais 27:13, Dan 2:44, 7:14, 7:27, Oba 21, MAA 10:7, 12:10, 19:6

aning datirighin nguazir kam gativagha an
gari.
Egh aning atrivimin iki mamaghira ikiam.”‡

¹⁶ Ezi 24 plan gumazir dapanir Godin guamin
uan atrivir dabirabibagh apiaziba, me tevir
akuriba apirigha uan guaba nguazim misuegha
Godin ziam fe.

¹⁷ Egha migei,

“Ekiam, ni Godin bar gavgavim itim.

Ni bar fomira ikia egha iza datirighin uaghan
iti.

Ni uan gavgavir ekiam inigha egha datirighin
atrivimin iti.

Kamagh amizi, e ni minabi.

¹⁸ Kantrin Igharazibar Gumaziba bar puviram
atari,

ezi nin aningagharim otogha gifa.

God gumazamizir ovengeziba tuisighamin
dughiam, otogha gifa.

Kar dughiar nin ingangarir gumazir nin akam
inigha izeziba,

me uan ivezir aghuim iniamim.

Gumazamizir nin atiatia egha nin ziamin
apengan itiba,

gumazamizir ziaba itiba ko ziaba pu-
vatiziba uakan.

‡ **11:15:** (11:15) Grighin akamin, Gumazir God Gumazamiziba Ua
Me Iniasa Misevezim, me kamagh a dibora ghaze, Kraiss. **11:16:**

MAA 4:4, 4:10, 5:8, 19:4 **11:17:** MAA 1:4, 1:8, 4:8, 15:3, 16:5, 19:6

11:18: Sng 2:1, 2:5, 46:6, 110:5, 115:13, Dan 7:9-10, Ro 2:5, MAA
6:10, 10:7, 13:10, 18:6, 19:5, 20:11-13

Eghti gumazamizir nguazimın itir gumaz-
ibagh asighasiziba,
God uaghan me gasighasigham.”

¹⁹ 24plan gumazir dapaniba mikemegha givazima, Godın Dipenir an nguibamın itim kuiaghrizima, me garima Akar Dikirizir Gavgavim itir Boksiam Godın Dipenimın aven iti. Ezi overiamın onimariba tagtagha tintinibar zuima, niginir dafam otozi, arariba dagarvasi, ezi mikimkizim otozi amozir ofizir ekiar dagiabar mın gariba iri.

Satan uan adarazi ko bar ikufi

12

(Sapta 12-20)

Jon gara, amizim ko kuruzir ekiamın gari

¹ Ezi overiamın pın bizir bar igharagha garim oto. Amizir mam, an aruemın angazangarim kotiamın mın aneru, ezi iakinim an suemningın apengan iti, ezi dapanir asuar mikovezir 12 pla itim, an dapanimın iti.

² Amizir kam navim asegha borim batasava amua mızazim isava arai.

³ Ezi overiamın bizir igharagha garir igharazim oto, maburan kuruzir aghevır mam, a dapanir 7 pla ikia, egha 10 plan komba ikia, egha 7 plan atrivimın dapanir asuaba vaghavagha an dapani-bar iti.

11:19: Hi 9:4, MAA 8:5, 15:5, 15:8, 16:18, 16:21
Ga 4:19

12:2: Ais 66:7,
12:3: Dan 7:7, MAA 13:1, 17:3, 17:9

⁴ Kuruzir kam overiamın itir mikovezibar 3 plan okuruabar da taira, egha okuruar mam pamtem uan ipemın dar vigha da makunizıma da iza nguazim gire. Kuruzim ghaze, amizim borim bateghtıma an anemasa, kamaghın kuruzim amizimın guamın tughav iti.

⁵ Ezi amizim otarım bate, otarır God mısevezim, a ainın aghorır gavgavımın suiraghıva gumazamizıba mıghıvıra me gativaghım. Ezi an otarım me zuamıra a inıgha Godın atrıvir dabırabımın anefasava a inıgha ghuavanabo.

⁶ Ezi amızır kam ara gumazıba puvatızı naghın ghu. Danganır kam God a bagha anekırı, eghtı a kagh 1,260 plan dughiabar ikı akurvazım ini ikıam.

⁷ Ezi datırıghın maburan mıdoroızım Godın Nguıbamın pın oto. Maıkel uan enselba ko kuruzır kam mısoı, ezi kuruzır ekıam uan enselba ko men mıdoroızım ikarvası.

⁸ Egha kuruzır kam gavgavıba puvatıgha egha me Godın Nguıbamın uan danganıı atakı.

⁹ Ezi Maıkelın enselba kuruzır ekıam akunızı a ızaghıra ırı. Kar kuruzır fomıra itım, me Satan a garıı egha uaghan an zıar mam, “Gumazır Akam Gumazamıızıbagh asım.” A gumazır nguazımın itır gumazamıızıbagh ifarım, a datırıghın uan enselba ko ıza nguazım gırı.

¹⁰ Ezi kı Godın Nguıbamın tıarır ekıar mam barazı a kamaghın mıgeı,

12:4: Dan 8:10, MAA 9:10, 17:18 **12:5:** Sng 2:9, Aıs 7:14, 66:7, MAA 2:27, 19:15 **12:6:** MAA 11:2-3, 12:4 **12:7:** Dan 10:13, 10:21, 12:1, Ju 9, MAA 20:2 **12:9:** Stt 3:1, 3:4, 3:14, Lu 10:18, 22:31, Jo 12:31, MAA 9:1, 20:2-3 **12:10:** Jop 9-11, Sek 3:1, MAA 11:15, 19:1

“Gumazir Godin guamin tugha dimagariba ko
aruebar en adarazi akam me gasim,
me a isa anekunizi a irigha nguazimin iraghu.
Kamaghin, datirighin God uan gumazamizibar
akurvasi,
ezi an gavgavim bar azenim girizi,
A Bizibagh Ativir Dughiam otogha gifa!
Ezi an Gumazir A Gumazamiziba Uam Me Iniasa
Misevezim,
uan gavgavim inigha gumazamizibar akazi,
me an apengan iti!

11 Kraisin adarazi, dughiar gumaziba me
misozima me ariagherim,
dughiar kamain me uan mikarzi bagh
nighnizir pu. Puvati. Me ghaze, pura
bizim.

Kamaghin, me sipsipin nguzimin ghuzim ko
guizin akar me gun migeimin,
me Satanin misuegha anebira.

12 Kamagh amizi, ia Godin Nguibam ko an itir
darasi bar,
ia bar akongegh!

Ezi gua nguazim ko ongarim guavzika,
gua bar ikuvigham.

Satan fo, a ikiamin dughiam bar otefe,
kamagh amizi a guan aningaghi gua
gasighasighasa gua bagha izaghiri.

Kamaghin amizi, guan aven itir darasi,
Iavzika.”

13 Ezi kuruzim fo, me anekunizi a nguazimin
iraghu, egha amizir otarim batezir kamain agira.

¹⁴ God kamagh sua, amizim azenir 3 pla ko akuamin gumaziba puvatizi naghin ikiva egh a kagh akurvazim iniam. Kamaghin, a mighhegh danganir God a bagha dikirizir kamın mangasa, God kuarazir anebar ekiamın avizimning a ganingi.

¹⁵ Kuruzim kamagh sua, aperiar ekiam amizim inigh mangigham. Egha kamaghin uan akamin dipar ekiamın miki, ezi dipar kam aperiar ekiamın min ivegha amizimın gin zui.

¹⁶ Ezi nguazim amizimın akurvagha, akam akarigha dipar kuruzim mighizir kam tui.

¹⁷ Kamagh amizi, kuruzim amizim puviram an atara ghua an borir igharaziba ko misoghasa, me Godın akabar gin zuiba ko Iesusın akamin gun migeiba.

¹⁸ Egha kuruzim ongarir dadarimın tughav iti.

13

Asizir atiar pumuning oto

¹ Ezi ki gari, asizir atiar mam ongarimın otogha anadi. A dapanir 7 pla iti, ezi komın 10 pla an dapanibar iti. Ezi 10 plan atrivimın dapanir asuaba vaghvagha an 10 plan kombar iti. Ezi an dapaniba vaghvagha Godın ziamın tiraghtirazir ziaba dar iti.

² Asizir atiar ki datirighin garir kam, a kaziar atiar ekiar me kamaghin diborim lepat, an a min gari. Ezi an sueba, asizir atiar kurar me kamaghin

12:14: Dan 7:25, 12:7, MAA 12:6, 17:3 **12:15:** Ais 59:19 **12:17:** Stt 3:15, 1 Ko 2:1, 1 Jo 5:10, MAA 11:7, 13:7, 14:12, 20:4 **13:1:** Dan 7:2-3, 7:7, MAA 12:3, 17:3, 17:7-12 **13:2:** Dan 7:4-6, MAA 12:4, 12:9, 16:10

diborim bea, an an suebar m̄in gari. Egha an akam laionin akam̄in m̄in gari. Ezi asizir atiar kam, kuruzim uan gavgavim ko atrivir dabirabim ko bizibagh ativamin gavgavir ekiam, a gan̄ingi.

³ Nan ganganim̄in asizir atiar kam̄in dapanir mam, me a birazi a duam atigha atam aremeghai, egha an duam ua ikiri. Ezi nguazim̄in itir gumazamiziba bar digavir kuram gamigha asizir atiar kam̄in gin zui.

⁴ Gumazamiziba fo, kuruzim uan gavgavim isa asizir atiam gan̄ingi, kamagh̄in me kuruzim̄in ziam fe. Egha uaghan asizir atiam̄in ziam fa ghaze, “Gumazitam asizir atiar kam̄in m̄in gavgavim itir puvati! Gumazitam a ko misoghan kogham!”

⁵ God asizir atiam̄in amamangatizi, an akam God gasava egha God̄in ziam̄in tiraghtirazir gavgavim ikia, ghua 42 plan iakinibar tu.

⁶ Egha uan akam̄in God ko God̄in ziam ko God̄in Nguibam, ko an Nguibam̄in itir darazi sara, men tira.

⁷ Ezi God an amamangatizima, a God̄in gumazamiziba ko midorozim gamua, egha me misuegha me abira. God gavgavir ekiam a gan̄ingi, ezi an anababa bar dar gumazamiziba, ko mikarzir igharagha gariba bar, ko vaghvagha nguibabar akabav geir gumazamiziba, ko kantriba bar dar gumazamiziba, a me gativaghamin gavgavim iti.

⁸ Eghti nguazim̄in itir gumazamiziba asizir atiar

13:3: MAA 13:12-14, 17:8 **13:4:** MAA 18:18 **13:5:** MAA 11:2, 12:6 **13:6:** MAA 12:12 **13:7:** Dan 7:21, MAA 11:7, 11:18, 12:17, 17:15 **13:8:** Kis 32:32, Sng 69:28, Dan 12:1, Fl 4:3, MAA 3:5, 5:6, 17:8, 20:12-15, 21:27

kamın ziam fam. Fomıra, nguazir kam tıghar otivamin dughiamın, God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba akınafarımın aven da osiri. Akınafarir kam, kar me fomıra misoghezi aremezir sipsipın nguzımın akınafarım. Eghti gumazamizir kabara, me asızir atiamın ziam fan kogham.

⁹ “Tina kuarimning iti, an oragh.

¹⁰ Eghti God gumazitam kalabusın mangisi an amamangatıghti,
a kalabusın mangi.

Eghti God gumazitam mıdorozir sabamın ovengsi an amamangatıghti,
a mıdorozir sabamın ovengam.

Bizir kaba otivtima,

Godın gumazamiziba nıghnızir gavgavım iki tugh gavgavıgh mamaghıra iki.”

¹¹ Egha kı asızir atiar ıgharazir mamın garima, a nguazımın anagav oto. Egha an dapanımın komın pumuning sipsipın nguzımın komın mın gari. Egha kuruzir ekiam mıgei moghıra mıgei.

¹² Ezi asızir atiar namba 2ın kam, asızir atiar faragha izezımın gavgavımın biziba bar dagh ami. Egha nguazım ko an itir gumazamizibagh amima, me asızir atiar faragha zuımın ziam fe. Asızir atiar kam, faragha duam ikia aremeghasa amua egha duam ua ikiri.

¹³ Ezi namba 2ın asızir atiar kam, arazarazir ekiar gumazibar navibagh inivamin avıribagh

ami. Egha an amizir arazir mam kamakin, an avim gamizi an overiam ategha izaghira gumazibar damazibar nguazim giri.

¹⁴ Ezi God asizir atiar namba 2in amaman-gatizi, an arazarazir ekiabagh amizi da asizir atiar faragha zuimin guamin otifi. Ezi an amir arazarazir kabar a nguazimin itir gumamazibagh ifara me migei, “Ia asizir atiar faragha zuimin marvir guamin ingarigh, an ziam fi.” Asizir atiar kam, me midorozir sabamin duam a gatizi, ezi a uam angamra iti.

¹⁵ Ezi God asizir atiar namba 2in amaman-gatizi an asizir atiar faragha zuimin marvir guar kam gamizi, an angamra ikia bizibav gei. Kamaghin gumazitaba marvir guar kamın ziam fan aghuaghti, a mikemeghti me me misueghti me arimighiram.

¹⁶ Ezi a uaghan gumamaziziba bar uan osizirim men agharir guviba o men guabar arighasa pamten me gaghori. Me, gumamazizir kiniba ko gumamazizir ziaba itiba ko, biziba puvatiziba ko, bizir aviriba itiba ko, pura ingangarir gumamaziziba ko gumazitamın apengan itir puvatizir gumamaziziba, me bar osizirim ini.

¹⁷ Kamaghin, gumazitam osizirir kam ikian kogh, egh uan biziba amangi egh uaghan men bizibagh ivezan kogham. Osizirir kam, an asizir atiamın ziam, o an ziamın aven itir mogomer namba.

¹⁸ Gumazim Godın fofozim ikiva, egh deravira

13:14: Lo 13:1, 13:4, 2 Te 2:9-10, MAA 12:9, 19:20 **13:15:** Dan 3:4-6, MAA 16: 2, 19:20, 20:4 **13:16:** MAA 14:9, 19:20, 20:4

13:17: MAA 14:9-11, 15:2, 16:2, 19:20, 20:4 **13:18:** MAA 15:2, 17:9, 21:17

bizir kam gıfogham. Egh gumazim fofozir aghuim iki, egh deravira asizir atiamın namba tuisighıva a buriam. Kar gumazir mamın ziamın namba. An namba kara, 666.*

14

Sipsipın nguzimın gumazamiziba ighiar igiam gami

¹ Ezi ki ua gari, sipsipın nguzim Sionın Mighsiamın tughav iti. Ezi 144,000ın gumazamiziba a ko tuivighav iti. Ezi sipsipın nguzimın ziam ko an afeziamın ziamın osizirim men guabar iti.

² Ezi ki orazi, tiarir mam Godın Nguibamın migei, an migirigiaba, dipar ekiaba puvıra nidi moghın nıga, egha arariba dagarvazi moghın dagarvasi, gumaziba uan gitabav sozi moghın, pamten migei.

³ Egha 144,000ın gumazamiziba, me ikia Godın atrivir dabirabim ko 4 plan bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba, me men guamın tuivighav ikia ighiar igiar mam gami. Me gumazamizir God

* **13:18:** (13:18) Me fomıra, Hibrun akam ko Grighın akamın osira, egha nambaba osirir puvati. Me osirir letaba, maba nambabar mın iti. Men leta 'a', a mati namba 1, ezi leta 'b' mati namba 2, egha da dibora kamaghıra zui. Eghti gumazitam ziatam osirti, ni ziar kamın letabar gan, egh namban ababanir an ziamın mırara zuiba akuvaghti, an ziam otogham. Ezi fofozir gumazir maba namban kam 666, me nighnızir bar aviribar a gami. Egha fofozir gumazir bar avirim ghaze, Jon ti Sisar Neron migei. A Romın atrivir mam, a faragha Kraisin adarazigh asighasiki. **14:1:** Ese 9:4, MAA 3:12, 5:6, 7:3-4, 13:16 **14:2:** Ese 1:24, 43:2, MAA 1:15, 5:8, 19:6 **14:3:** Sng 149:1, Ais 42:10, MAA 5:9, 7:4, 15:3

ua ivezeziba, merara ighiar igiar kam gıfo. Eghti gumazir igharazitam ua ighiar igiar kam gıfoghan kogham.

⁴ Ezi gumamazir 144,000ın kaba amizitaba isa da ko akua egha arazir kuratam gamigha Godın damazimın mizezir puvati. Me bar zuegha iti. Me sipsipın nguzim aruir daroribar gara darara gın zui. God nguazimın gumamazibar tongın 144,000 plan gumamazir kabanagh ua me givese. Ezi me, God ko sipsipın nguzim uari bagha faraghavıra inabazir gumamazibara. Eghti me aningın adarazir mın ikiam.*

⁵ Men akatoribar ifavaritam otozir puvati. Ezi gumazitam akatam me gasir puvati.

Enselin 3 pla akam akuri

⁶ Ezi ki enselin igharazimın garima an overiamın pın miğhegha zui. A nguazimın itir gumamaziziba bar, gumamazir kantriba bar dar itiba ko, anababa bar ko, nguibabar akaba bar ko, mikarzir igharagha gariba bar, me bagha zurara itir akar aghuim akunasa miğhegha zui.

⁷ Egha a pamten kamaghın miğei, “God gumamazibar arazibar tuisighamin dughiam bar roghıra ize. Kamaghın amizi, ia Godın atiating, egh ziar ekiam a daning. Ia, overiam ko nguazim

14:4: 2 Ko 11:2, Ef 5:27, Je 1:18, MAA 3:4, 5:9 * **14:4:** (14:4) Vezin kam, Grighın akam guizbangıra ghaze, me gumamaziziba uari ko akuir arazim gamizir puvati. Ezi fofozir gumazir avirim ghaze, a gumamazir deravıra God ifongezir arazibar gın zuimın akar isin zuim miğei. Me arazir kurar guar aviribagh amizir puvati. **14:5:** Sng 32:2, Sef 3:13, Ef 5:27 **14:6:** Ef 3:9-11, MAA 8:13, 13:7 **14:7:** Neh 9:6, Sng 124:8, Ap 17:24, MAA 10:6, 15:4

ko ongarim ko nguazimın aven ivemarir dipabar ingarizir God, an ziam fi.”

⁸ Ezi enselin an girara irir mam iza ghaze, “Babilonin Nguibar Ekiam bar ikufi. Guizbangira a ikuvigha givazi gumazitam an itir puvati. Babilonin Nguibar Ekiar kamra gumazamizibagh amizi, me a ko arazir uari bakia akuir arazir kurar gavgavibagh ami, mati me wainin gavgavim me ganingizi, me aneme.”†

⁹ Ezi enselin mizekim aningın gin iza egha pamten dia ghaze, “Gumazitam asizir atiar kam ko an marvir guam, aningın ziam fa, egha an namba uan guam o agharimın a iniva,

¹⁰ egh a uaghan wainin igharagha garim anere-mam. Wainin kamnang, a Godin aningagharim. Eghti God faragh wainin kam dipatam a gisin a ingeghti an gavgavitaba givaghan kogham. Bar puvati. An aningagharir arazimın, arazir kuraba ikarvazir itarim gingehtima gumazamizir kaba aneremam. Egha sipsipin nguzimın damazim ko Godin enselbar damazimın, gumazamizir kaba avim ko salfan dagiar avimın mizazir ekiam

14:8: Ais 21:9, Jer 51:8, MAA 17:2, 18:2-3, 18:21, 19:2 † **14:8:** (14:8) Babilonin nguibar ekiam fomira ikuvigha itima, Jon gin Akar Mogomemın akinafarir kam osiri. Kamaghn amizi, fofozir gumazir avirim ghaze, a guizbangira Babilonin migeir puvati. Me ghaze, a Babilon fomira amizir arazir kurabav gei, egh kantrin gav-gavir igharaziba, arazibagh amuava egha Godin apanim gamiz-ibar akar isin zuimın migei. Ezi marazi ghaze, a Romın Kantri migei. (Ni 1 Pita sapta 5:13in gan.) Ezi marazi ghaze, ziar kam Babilon, a gumazamizir Kraisin sios ko an apanim gamiba. **14:9:** MAA 13:12-17 **14:10:** Stt 19:24, Sng 11:6, 75:8, Ais 51:17, Jer 25:15, Ese 38:22, MAA 15:7, 16:19, 18:6, 19:20, 20:10, 21:8

iniam.

¹¹ Ezi avir mizazim me ganidir kam, an migharim pin ghuavanang mamaghira ikiam. Gumazamizir asizir atiam ko an marvir guamin ziam feba o an namba iniziba, dimagariba ko aruebar avughsan kogham.”

¹² Eghti arazir kaba otivtima, Godin gumazamiziba tugh gavgafigh. Me gumazamizir Godin akabar gin zuiba ko nighnizir gavgavim Iesusin ikiavira itiba.

¹³ Ezi ki Godin Nguibamin tiarir mam barazi, a kamagh migei, “Ni akam kamaghin an osirigh. Datirighin iki mangi, gumazamizir nighnizir gavgavim Ekiamin ikia egh gin ovengamiba, me bar akongegh.” Ezi Godin Duam uaghan ghaze, “Bar guizbangira. Me amir ingangarir osimtizir kam ategh, egh mangi avughsi. Egh me pura mangan kogham. Puvati. Arazir aghuir me amiziba men gin mangiti God kotiamin dar ganam. Kamagh amizi, me bar akongegh.”

God abuan gumazamiziba tuisighamin dughiamin akar isin zuim

¹⁴ Ezi ki gari, ghuariar ghurghurir mam iti, ezi gumazir mam gumazibar otarimin min gara ghuariar ghurghurir kam gaperaghav iti. Ezi golin dapanir asuam an dapanimin iti, ezi an dafarimin a sabar ikizirizir bar ghumtizimin suira.‡

14:11: Ais 34:10, MAA 13:12-17, 19:3 **14:12:** MAA 12:17, 13:10

14:13: 1 Ko 15:23, 15:58, 1 Te 4:16, 2 Te 1:7, Hi 4:10, MAA 20:6

14:14: Ese 1:26, Dan 7:13, MAA 6:2 ‡ **14:14:** (14:14) Ni akar

Daniel 7:13in itimin gan.

15 Ezi enselin igharazir mam Godin Dipenimin ikegha iza, egha gumazir ghuariar ghurghurim gaperaghav itim, tiarir ekiamin an dia ghaze, “Nguazimin dagheba bar anigha gifa, ezi dagher kaba aghoramin dughiam a datirighin oto. Kamaghin amizi ni uan sabar ikizirizim inigh, egh daghebar aghor.”

16 Ezi gumazir ghuariar ghurghurim gaperazim, uan sabar ikizirizim nguazimin a ighengezi, dagher andizir nguazimin itiba dighoraghiri.

17 Ezi enselin igharazir mam Godin Nguibamin an dipenimin ikegha azenan iza egha uaghan sabar ghumtizir mam iti.

18 Ezi enselin igharazir mam ofa gamir danganim ategha izi, kar enselin avimin garim. Egha a enselin sabar ghumtizimin suiraghav itimin dia ghaze, “Wainin oviziba anigha gifa. Kamaghin amizi, ni uan sabar ghumtizim inigh nguazimin wainin oviziba kuar egh danganir vamira dar pozim mikin.”

19 Ezi enselin kam uan sabam inigha egha nguazimin a ighengezima nguazimin wainin oviziba bar kuaraghire. Ezi a da isa dar pozim mikiri, egha da isa dagiar miner bar ekiamin da akuni. Eghti me da mirmiram. Wainin ovizibar mirmiramin miner ekiar kam, a God gumazamizibar aningaghamin arazim aka.

20 Ezi me dagiar miner ekiar kam in wainin oviziba nguibar ekiamin azenan da mirmiri. Ezi

ghuzim dagiar minemın azenan iza, egha aperi-
amın mın ghua 300 kilomitan tu. Ezi ghuzimın
konim anaga mitan pumuningın boroghın tu. §

15

Enselin 7 pla bizir bar kurar 7 plan suiki

¹ Ezi ki Godin Nguibamın gari, bizir igharagha
garim otifi, ezi ki bar digavir kuram gami. Ki 7
plan enselbar gari, me ikia egha 7 plan bizir bar
kurar gumazamizibagh asighasizibar suiki. Eghti
7 plan bizir kurar kaba gıvaghı, ua igharaziba oti-
van kogham, kamagh amizi, bizir kurar 7 plan ka-
banangın gın, Godin aningagharim bar gıvaghı.

² Ezi ki bizir ekiar mamın gari, a mati ongarir
ekiam me glas ko avim sarama an ingari. Gu-
mazamiziba faragha asızir atiar kam ko an mar-
vir guam, ko an ziamın namba, me dav sogha
da abını. Egha me datirıghın ongarir glasın mın
garir kamın mırıamın tuıvıghav ikia, egha God me
ganingızir gitabar suiki.*

§ **14:20:** (14:20) Fofozir gumazir avırım ghaze, nguıbar ekiar kam
a Jerusalemra. Me Grıghın akamın namban kam osiri, “1,600
stadia,” ezi an dibobonim, en 300 kilomitan mın ghu. E deravıra
fozir puvati, e dibori moghın 300 kilomitan namban kam a 1,600ın
dibobonim ko aning magh ghuzı, o kar bizir igharazimın aba-
banımın dibobonim. **15:1:** Wkp 26:21, MAA 12:1-3, 14:10, 15:6-7,
21:9 **15:2:** MAA 4:6, 5:8, 13:15-17, 14:2, 21:18 * **15:2:** (15:2)
Saptan kamın mıgırıgıar avırım, da Moses osırızir eghaghanıba ko
magh ghue. Moses Isip bagha asighasıghasa aningagharım gamızı
an oto. Israelba ongarım a bigha Isipba ategha vongın ongarır
dadarımın tuıvaghavıra ikia, egha Moses Israelba ko me ıghıar
mam gamua egha ekiamın zıam fe. (Nı Kisım Bek 15ın gan.)

³ Egha me Godin ingangarir gumazim, Moses ko sipsipin nguzim, me aningin ighiam gamua kamaghin migei,

“Ekiam God, ni gavgaviba bar iti!

Ni arazarazir igharagha garir ekiabagh ami,
ezi e dar gara egha digavir kurabagh ami!

Ni gumamaziziba bar men atrivim!

Nin araziba, da bar deragha egha bar
guizbangira!

⁴ Ekiam ni uabira guizbangira God.

Eghti gumamaziziba bar nin atiatigh egh ziar
ekiam ni daning.

Nin arazir aghuiba bar azenim girigha gifa,

kamaghin amizi kantriba bar dar gumaza-
miziba bar izi

ni bagh teviba apir nin ziam fam.”

⁵ Ezi bizir kamın gin ki ua gari, Godin Dipenim, a Godin Nguibamın Averpenim, a kuiaghiri. Kar Godin Akar Dikirizir Gavgavim aven itir Averpenim.†

⁶ Ezi enselin 7 plan kaba, bizir bar kurar 7 plan gumamazizibagh asighasighamibar suigha Godin Dipenim ategha azenan izi. Me inir igiar bar zuruzir dafoziba da ike. Egha golin letiaba uan evariba kuamigha da ike.

15:3: Kis 15:1, Lo 31:30, Sng 92:5, 111:2, 139:14, 145:17, MAA 11:17, 14:3, 16:7 **15:4:** Sng 86:9, Ais 66:23, Jer 10:7 **15:5:** Kis 38:21

† **15:5:** (15:5) Migirigiar kam a Bar Anogoroghezir Danganımın gun migei. Godin Akar Gavgavir Dikirizimın Boksiam, a Bar Anogoroghezir Danganımın aven ikia, egha Godin Averpenimın aven iti. **15:6:** MAA 15:1

⁷ Ezi 4 plan bizir angamra itibar mav, 7 plan golin itariba inigha enselin 7 pla ganingi. Golin itarir 7 plan kabanagh, zurara itir Godin aningagharir arazim, dagh izifa.

⁸ Ezi Godin Dipenim, an angazangarim ko an gavgavimin migharim, bar a gizifa. Kamaghin gumazitam dipenimin aven mangan kogham. Kamaghira iki mangi 7 plan enselba, 7 plan bizir bar kurar gumamazibagh asighasighamin ingangarim givagham.

16

Enselba Godin aningagharir 7 plan itaribar itiba nguazim ginge

¹ Ezi ki tiarir ekiar mam barazi, a Godin Dipenimin otogha kamaghin 7 plan enselbav gei, "Ia mangi, Godin aningagharir arazir 7 plan itaribar itiba inigh mangi nguazimin da ingi."

² Ezi namba 1 ensel uan itarir Godin aningagharim izivazim inigha ghua nguazimin a inge, ezi duar bar igharagha garir kurar gavgaviba, gumamazir asizir atiamin namba itiba ko an marvir guamin ziam febar, men mikarzibar otifi.

³ Ezi namba 2 ensel uan itarim ongarimin a inge, ezi ongarimin dipam gumazir aremezir kuamin ghuzimin min oto. Ezi bizir angamra an itiba, da bar ariaghire.

15:7: 2 Te 1:9, MAA 4:6, 4:9, 10:6, 14:10 **15:8:** Kis 40:34, 1 Kin 8:10-11, 2 Sto 5:13-14, Ais 6:4, Ese 44:4, 2 Te 1:9 **16:1:** Sng 69:24, Ais 66:6, Jer 10:25, Ese 22:31, Sef 3:8, MAA 14:10, 15:1, 15:7, 16:17
16:2: Kis 9:10, Lo 28:35, MAA 8:7, 13:12-17 **16:3:** Kis 7:17-21, MAA 8:8-9

⁴ Ezi namba 3 ensel uan itarim faner dipaba ko dipar atuibagh inge. Ezi dipar kaba bar moghira ghuzimin min oto.

⁵ Ezi ki orazi, enselin dipabar garim kamaghin migei,

“God, ni datirighin ikia, egha uaghan faragha ike.
Ni bar guizbangira God.

Nin araziba bar derazi arazir kuratam
nin itir puvati.

Ni gumamazibar arazir kuraba da tuisigha
da ikarvagha ivezir kuram me ganingi,
ezi nin arazir kam a guizin arazim.

⁶ Gumazir kaba nin akam inigha izir gumaziba ko
nin gumamazibav soghezi
men ghuziba irezi me ariaghire.

Ezi ni ghuzim gumazir kurar kabagh aningizi,
eghti me aneremam.

Ghuzir me apir kam, men arazir kurar
me amiziba ikarvaghham.”

⁷ Ezi ki orazi tiarir mam Godin ofa gamir dan-
ganimin aven otogha pamten diagha ghaze,

“Ekiam, ni Godin bar gavgavim itim.

Ni gumamazibar araziba kotin bar
guizbangira da tuisisi,
ezi nin kotiam a bar guizbangira ghua
egha bar dera.”

⁸ Ezi namba 4 ensel uan itarim aruem ginge, ezi God aruem an amamangatizi an avim pamten isia puvira gumamazibar isi.

⁹ Aruemın avir gavgavir kam bar puvira isia, egha gumazir kabar mikarziba puvira men isi. Ezi me bar puvira Godın ziam gasıghasıgha a mıgei, kar bizir kurar kabar garir Godın gavgavim itim. Egha me uan navibagh iragha an ziam fer puvati.

¹⁰⁻¹¹ Ezi enselin namba 5 uan itarim asızir atiamın atrivir dabirabim ginge. Ezi mitatem gumamazir an gavgavimın apengan itiba avara. Ezi me uan duaba ko mızazir men mikarzarbar otiviba bagha nıghnıgha, Godın uan Nguibamın itimın ziam gasıghasıgha a mıgei. Ezi mızazir me isim a bar men ikufi, kamaghın me uan mizebagh ivi. Egha me uan arazir kurar me amiba bagha uan navibagh irazir puvati.

¹² Ezi enselin namba 6 uan itarim Yufretisın faner ekiam ginge. Ezi an dipam bar moghıra dake, egha aruem anadi naghın atrivir izamiba bagha tuavim ati.

¹³ Ezi ki gari, duar kurar 3 plan mitivibar mın gariba, da asızir atiam ko, kuruzir ekiam ko akar ifavaribagh amir gumazimın, da vaghvagha men akatoribar otifi.*

¹⁴ Duar bar kurar kaba arazarazir igharagha

16:8: MAA 8:12, 14:18 **16:9:** Dan 5:22-23, MAA 9:20-21, 11:13, 14:7, 16:21 **16:12:** Ais 11:15, 41:2, 41:25, Jer 50:38, MAA 9:14 **16:13:** 1 Jo 4:1-3, MAA 12:3, 12:9, 19:20, 20:10 * **16:13:** (16:13) Akar ifavarim akurir gumazim an asızir atiamın akar ifavarim akurir gumazim. A gumamazibav geima, me asızir faragh itimın marvir guamın ziam fe. **16:14:** 2 Te 2:9, 1 Ti 4:1, Je 3:15, MAA 16:7, 17:14, 19:6, 19:15, 19:19-20

garibagh ami da otifi, egha nguazimın itir kantriba bar dar atriviba bagha, tintinibar zui. Me atrivibar amuti me uan midorozir gumaziba inigh izi me akuvasa. Eghti Godin Gavgaviba Bar Itim gumazamiziba tuisighamin dughiar ekiamın, me midorozim damuam.

15 “İa orakigh! Ki, okimakiar gumazimın mın izam, a izir dughiam ia a gifozir puvatizir moghın, ki zuamira otogham. Kamagh amizi, gumazim akuir puvatigha, egha uan korotiaba uabin boroghın da arisi, egh a bibiamra daruan kogham, eghti gumazamiziba an ganti, an aghumsighan kogham. Kamaghın, gumazir kam bar akongegh.”†

16 Ezi duar kuraba atriviba inigha iza danganir kamın me akufa, me Hibrun akamın kamagh danganir kam dibori, Armagedon.‡

17 Ezi namba 7 ensel uan itarım overiamın a inge. Ezi Godin Dipenimın aven tiarir ekiar mam Godin atrivir dabirabimın otogha egha kamaghın pamten miği, “Biziba bar gifa.”

16:15: Mt 24:43-44, Lu 12:39-40, 2 Ko 5:3, 1 Te 5:2, 2 Pi 3:10, MAA 3:3, 3:18 † **16:15:** (16:15) Ves 15in kam, kar Kraıs İesus uabi mikemezir akam. **16:16:** Het 5:19, Sek 12:11, MAA 19:19 ‡

16:16: (16:16) Ziar kam Armagedon kamakın, “Megidonin Mighsiam.” Fomira apaniba İsrailba ko uariv sogha egha atrivim Josuan misoghezi an areme. Me Megidonin nguibar ekiamın boroghıra. (Ni 2 King 23:29-30 ko 2 Stori 35:20-21in gan.) Kamaghın amizi, ziar kam Megido bighavira miğiir puvati. Me ghaze, an akar ısın zuımın midorozir gumaziba mangamin danganim miği. Egh me mangı bar ikuvigh egh bar ovengam.

16:17: MAA 16:1

18 Ezi overiamin onimariba tagtagha zuima, niginir dafam overiamin otozi, arariba dagarvasi, ezi mikimkizir ekiam oto. Kar mikimkizir bar ekiam, fomira gumazamiziba otozir dughiamin iza datirighin tu, mikimkizir ekiar katam fomira otozir puvati.

19 Ezi Babilonin nguibar ekiam biaghregha 3 plan okuruabar otifi, ezi gumazibar nguibaba bar moghira ikufi. God Babilonin nguibar ekiamin arazir kuram ginighnigha, egha a gamizi a uan wainin itarim bar aneme, kar Godin aningagharir arazimin wainin itarim.

20 Ezi arighatiziba bar arav ghue, ezi mighsiatam ua itir puvati.

21 Ezi maburan amozir ofiziba dagiabar min izaghiri. Ezi amozir ofizir dagiar kaba vaghvaha, dar osimtiziba 50 kilogramin iti. Amozir dagiar kaba overiamin izaghira gumazamizibagh isin ira bar me gasighasisi. Bizir kurar kam bagha me Godin ziam gasighasigha migei.

17

Arazir kurabagh amir amizim ivezir kuram isi

1 Ezi 7 plan enselin itarir 7 plan suighizir kabanaghin mav iza kamaghin na migei, "Ni kagh izi. Eghti ki amizir ivezir kuram iniamim, nin akakaghasa. Amizir kam, arazir kurabagh amir amizim, a dipar aviribagh isin aperaghav itir

16:18: Dan 12:1, MAA 4:5, 8:5, 11:13, 11:19 **16:19:** Ais 51:17, Jer 25:15-16, MAA 14:8-10, 17:18, 18:5 **16:20:** MAA 6:14 **16:21:** Kis 9:23-24, MAA 11:19, 16:9-11 **17:1:** Jer 51:12-13, MAA 16:19, 17:15, 18:16, 21:9

amizim, a nguibar bar ekiar me dipar aviribar mriabar ingarizim.

² Nguazimın atriviba arazir mizirizir bar kurar aviriba amizir kam ko dagh ami. Ezi nguazimın gumamaziziba uaghan a ko arazir bar mizirizibagh amua, egha gumazim wainın avirim amezi moghın ongani.”*

³ Ezi Godın Duam pamtem nan ingarima, ki irebamın mın bizimın gari, ensel na inigha gumaziba puvatizir danganimın ghu. Ezi danganir kamın ki amizir mamın garima an asizir atiar aghevir mam gisin aperaghav iti. Asizir atiar kamın mikarzim osizirir aviriba an iti, ezi osizirir kabanagh Godın ziam gasighasi. Asizir atiar kam 7 pla dapaniba iti, ezi 10 pla komba an dapanibar iti.

⁴ Amizir kam korotiar aghuibarama aghui, dar ganganim aghevim ko pighaghevim. Ezi golin digirir bar aghuiba ko, me dagiar aghuibar ingarizir digiriba ko, manmaniar ghurghurir dagiaba pin koziba, amizir kamın mikarzim gizifa. Egha a uan dafarimın golin itarir mam suirazi, itarir kamın aven bar kurigha mughazir araziba ko, gumamaziziba tintinibar uari bakia amir arazir bar mizirizir kuraba, a gizifa.

⁵ Ezi amizir kamın guamın me ziar mam osiri,

17:2: Ais 23:17, Jer 51:7, MAA 14:8, 18:3 * **17:2:** (17:2) Gumamaziziba arazir bar mizirizibagh amir arazir kamın akam, a gumazir God ataghizir arazimın ababanım, egha Godın ifavariba ko arazir kurar igharazibar gın zui. Egha Godın damazimın, a mati gumazim uabi uan amuım ategha, ghua gumamaziziba uari isava akua amir arazim gami. **17:3:** MAA 12:3, 12:6, 12:14, 13:1, 17:9, 17:12 **17:4:** Jer 51:7, Ese 28:13-16, Dan 11:38, MAA 14:8, 18:6, 18:12, 18:16 **17:5:** 2 Te 2:7, MAA 14:8, 16:19, 18:2, 18:9-10, 19:2

ziar kamın mıngarım modoghav iti. Ezi an mıngarım kamakın,

“Babilonın nguibar ekiar gavgavım itim,
ni nguazımın itir arazir bar kuraba ko
amizir gumaziba okia me ko akua arazir
mızırızibagh amiba,
ni men amebam.”

⁶ Ezi ki gari, amizir kam Godın gumazamizibar ghuziba amegha dipar onganiba amezı moghın ongani. Gumazamizir kaba, me niğhnızir gavgavım İesusın ikia an akam akuri, ezi me me misoghezi me ariaghıre.

Ki amizir kamın ganıgha dıgavir kuram gamıgha pura niğhnisi.

⁷ Ezi ensel kamaghın na mıgei, “Ni tizim bagha dıgavir kuram gamı? Amizir kam ko asızir atiar anetera zuım, a 7 plan dapanıba ko 10 plan komba an iti, aningın akar mogomemın mıngarım, ki nın akaghım.

⁸ Asızir atiar ni faragha ganızir kam, a faragha ike, egh datırıghın ua itir puvatı. Egh mozir bar konezım ategh azenan izıti, God a gasıghasıghım. God tıghar nguazımın ingaramın dughıam, a gumazamizir maba men ziaba akınafarır zurara itımın aven da osırızir puvatı. Gumazamizir kaba asızir atiar kamın ganıgh dıgavir kuram damuam. Me fo, a fomıra ike, egh datırıghın itir puvatı, egh a gın uamategh otıvam.

⁹ “Gumazım Godın fofozir aghuım ikıva, egh

17:6: MAA 12:11, 13:15, 16:6, 18:24, 19:2 **17:7:** MAA 13:1

17:8: Sng 69:28, Dan 7:7, 12:1, MAA 11:7, 13:1-3, 13:8-10 **17:9:**
MAA 13:1, 13:18

bizir kam deragh a gifogham. 7 plan dapanir kaba, kar mighsiar 7 pla, ezi amizim 7 plan mighsiabagh isin aperaghav iti.†

¹⁰ Egha ada uaghan 7 plan atrivibar ababanim gami. 5 pla ariaghregha gifa, ezi vamira atrivimin ikiavira iti, ezi igharazir abuananam tighar otivam; an otoghiva bar dughiar otevimra ikiam.

¹¹ Asizir atiar kam, a fomira ike, egha datirighin itir puvati, a namba 8 atrivimin ababanim. Egha a 7 plan atrivibar mav, God a gasighasighti a bar givagham.

¹² “Ezi 10 plan komin ni ganiziba da 10 plan atrivibar ababaniba. Me tighar atrivibar otivam. Me bizibagh ativamin gavgavim inigh, asizir atiar kam ko dughiar bar otevimrama atrivibar ikegham.

¹³ Atrivir kaba nighnizir vamira ikiam, egh uan gavgaviba ko ziar ekiaba isi asizir atiamra daningam.

¹⁴ Egh me midorozim sipsipin nguzim koma a damuam, eghti sipsipin nguzim me gasighasigh me abiragham. Gumazir sipsipin nguzim ko itiba, God me amiseveghe, egha men diazima me guizin akamin gin ghua tuivigha gavgavigha midorozir kam gami. Sipsipin nguzim, a guizbangira Gumazir Ekiabar Gumazir Ekiam ko Atrivibar Atrivir Ekiam. Kamaghin amizi a me abiragham.”

¹⁵ Ezi ensel kamaghin na migei, “Dipar ni ga-

† **17:9:** (17:9) Gumaziba Romin nguibar ekiam, 7 plan mighsiabagh isin an ingari. **17:12:** Dan 7:24, Sek 1:18-21, MAA 13:1 **17:14:** Jer 50:44-45, 1 Ti 6:15, MAA 16:14, 19:19 **17:15:** Ais 8:7, Jer 47:2, MAA 13:7

nizir kabanang, amizir arazir kurabagh amim dagh isin aperaghav iti, dar mingarimra kara: ada mikarzir igharagha gariba ko, dakoziba bar dar gumazamiziba ko, kantriba bar dar gumazamiziba ko, vaghvagha akabav geir gumazamiziba.

¹⁶ Asizir atiam ko 10 pla komın ni ganizir kabanang, arazir kurabagh amir amizimın apanim damuam. Me an biziba bar da inigh egh an koro tiaba bar da suegh, egh me an mikarzimın tuziba bar dar amegh, egh avimın a daboroghtıma a bar moghıra isigham.

¹⁷ God uabi me ganingizir nighnizir kam, a me damuti biziba otivam. Kamaghın me nighnizir vamıra iki, egh atrivimın ikiamin gavgavıba bar da isi asizir atiam danıngam. Me kamaghın damu mangıti Godın akam mikemezir biziba, da guizın otivamin dughiam otogham.

¹⁸ Ezi amizir ni ganizim, a nguazir kamın atrivıba bar dar garir nguıbar ekiamın ababanım.”

18

Babilon bar moghıra ikufi

¹ Bizir kamın gin ki enselin igharazimın garıma a Godın Nguıbam ategha izaghiri. A bar gavgavir ekiam iti, ezi an angazangarir gavgavım nguazım bar a gısıra.

² A pamten diagha kamaghın mıgei,

“Babilonın nguıbar ekiam ikuvıgha gıfa! A ikufi!

17:16: Jer 50:41-42, Ese 16:37, MAA 18:8, 18:16 **17:17:** 2 Te 2:11, MAA 10:7 **17:18:** MAA 12:4, 16:19 **18:1:** Ese 43:2, MAA 17:1
18:2: Ais 13:21, 14:23, 21:9, 34:11, Jer 50:39, 51:8, MAA 14:8

Ezi datirighin duar kuraba ko adariar
mizirizir kuraba ko kuarazir miziriziba
ko kuarazir kuraba, darara an iti.

³ Nguazimin nguibaba bar, me an wainin itarim
uari okia akuava amir arazir kuraba
izivazim aneme.

Ezi nguazimin atriviba a ko arazir mizirizir
bar kurabagh ami.

Ezi biziba amaga dagh ivezir gumaziba, me
an afiar arazir bar ikuvtizibar amodoghin
dagiar aviriba uari bagha da isi.

Kamaghin amizi, amizir kam bar ikufi.”

⁴ Ezi ki tiarir igharazir mam Godin Nguibamin a
barazi, a kamaghin migei,

“Ia nan gumazamiziba, ia nguibar kam ategh
azenan izi.

Egh an amir arazir kuraba uaghan dar amuan
marki.

God an arazir kurabar ikarvaghamin dughiam,
ia uaghan an aven ikian marki!

⁵ A uabi uan arazir kurabar pozim mikirav iti,
da ghuavanaga Godin Nguibamin oto.

Ezi God an amizir arazir kurabagh
nighnighavira iti.

⁶ Egh ia amizir kam gumazamizibagh amizir
arazir kuraba bagh ivezir magh garimra a
ikaragh.

An arazir kuraba, da bar aviraseme,

18:3: Ais 23:17, 47:15, Jer 51:7, MAA 14:8, 17:2, 18:11, 18:15

18:4: Ais 48:20, Jer 50:8, 51:6, 51:45, 2 Ko 6:17 **18:5:** Stt 18:20-21,

Jer 51:9, MAA 16:19 **18:6:** Sng 137:8, Jer 50:15, 50:29, 51:24, 51:49,
2 Te 1:6, MAA 14:10, 16:19

kamaghîra ia an arazir kurabar ivezim a
isafuraghîva bar a danîngigh.

Egh dipar onganir gavgavimîn itarim isa a
gumazamiziba bagha a ingegh,

kamaghîra ia dipar gavgavir onganim
uam a isafuragh a bagh itarim ginegh
a danîngigh.

⁷ A uabîra kamagh uabîn miġia ghaze,

‘Kî atrivir amizim, egha atrivir dabirabim
gaperaghav iti.

Kî amizir odiarimîn mîn itir puvati,
eghtî osîmtiziba na bativan koghti, kî azian
kogham!’

A uabî uan ziar gavgavim fa egha arazir mîzîrîzîr
avîribagh amua,

egha arazir kurar igharaziba saram ami.

Kamaghîn amizî, ia mîzazîr kurar ekiam ko
osîmtîzîr bar ekiam a danîngigh,

mangî an amir arazibar ikegh mangî tuzî
naghram, a danîng.

⁸ Amizîr kam Babilon, uan ziar gavgavim kam-
aghîn a fe,

kamaghîn amizî dughiar bar otevir vamîran,
bizîr bar kuraba bar a bativam.

Bizîr kaba, arîmariar ekiaba ko osîmtîzîr ekiaba a
bativî

an azitîma, mîtirîar ekiaba an agham.

Eghtî avim an isigham.

Ekiam God an araziba tuisîgha ġivagha ghaze,
‘A ikuvigham.’

Godîn kam gavgavir ekiam iti.

Kamagh amizi, bizir ikurar aviriba dughiar
vamira bar moghiram a bativam.”

⁹ “Nguazimin atriviba a ko arazir mizirizibagh amua, egha uaghan a ko arazir ikurar igharagha garibagh ami. Eghti atrivir kabanagh an ganti avir migharim an otoghtima, me a bagh naviba osemegh egh a bagh aziam.

¹⁰ Egha me mizazir ekiar a isir kamın ganigh, egh atiatigh saghon tuivigh iki, kamaghın mikimam,
'Noka, Babilon noka,
ni nguibar ekiar gavgavim itim!
Nin arazir kurabar ivezir kuram dughiar ote-
vimra
ni bagha ize.'

¹¹ “Eghti biziba amaga dagh ivezir gumazir nguazimin itiba, me Babilon ginighnigh egh a bagh aziva, egh naviba bar osemegham. Me gari, gumazir men dagiaba bagh amadir bizibagh ivezamiba ua itir puvati, kamaghın me oseme.

¹² Me dagiaba bagha amadir bizibar kara, gol ko silva ko, dagiar aghuiba ko manmaniar iveziba bar pin koziba; ko inir ghurghurir aghuiba ko inir pighaghevir aghuiba ko inir slika ko inir agheviba, ko men temer mughuriar aghuir igharagha gariba ko bizir me elefanın ataribar ingariziba ko, bizir me temer iveziba bar pin itibar ingariziba ko, bras ko ain ko, dagiar aghuir digiriba itiba.

18:9: Jer 50:46, Ese 27:30-35, MAA 17:2, 18:3, 18:18, 19:3 **18:10:**
Ais 21:9, Dan 4:30, MAA 14:8, 18:17-19 **18:11:** Ese 27:31, 27:36
18:12: MAA 17:4

13 Bizir me amaga dagiaba isir igharaziba uaghan iti, adar kara, sinamon ko, apir iriziba ko, pauran migharir mughuriar aghuim gamim ko, grisin igharagha garir mughuriar aghuim zuiba ko, sandan aghuim ko, wain ko, wel ko, plauan aghuim ko witba; men bulmakauba ko, sipsipba ko hoziaba ko dar karisba ko, pura ingangarir gumazir kiniba—me dagiaba bagha men ikirimiriba amadi. Bizir kaba bar, gumazir dagh ivezamiba puvati.

14 “Gumazir biziba amaga dagh ivezir kaba kamaghin a mikimam, ‘Bizir aghuir ni iniasa navim dikavim, datirighin da bar nin saghuimam in ikiam. Bizir bar aghuir avirir iveziba bar pin koziba ko ni asingizir bizir ganganir aghuiba, da bar ovengeghti ni ua dar ganam kogham!’

15 Eghti gumazir nguibar ekiam uan bizir kaba amaga dagiar aviriba isiba, tuivigh a isir mizazir ekiam kamam ganam. Egh bar atiatigh azi, naviba bar osemegh saghon tuivigh, egh kamagh mikimam,

16 ‘Noka, Babilonin nguibar ekiam. Noka!

A fomira korotiar ghurghurir aghuiba ko inir pighagheviba ko inir aghevira aghuiba aghua,

egha uan mikarzim golba ko dagiar aghuiba ko manmaniar bar pin kozibar anedi!

17 Ezi dagiaba ko dirir aghuir an itir kaba dughiar bar otevimra bar ikufi!’

“Eghti kuribar keptenba ko, gumazir kuribagh arua nguibar igharazibagh aruiba ko, kuribar ingangarir gumaziba ko gumazir ongarimin dagiar ingangaribagh amiba, me bar moghira uaghan Babilonin saghon tuivigh ikiam.

¹⁸ Eghti Babilon isiti an migharim otivtima me an gan egh, kamaghin diagh mikimam, ‘Nguibar datirighin itir manamra, nguibar ekiar kamın min gari? Bar puvati!’

¹⁹ Egh me uan osimtizim akaghasa nguazir mineminiaba inigh uan dapanibagh isin da kun, egh naviba bar osemegh egh aziva, egh kamaghin dim mikimam,

‘Noka, Babilonin nguibar ekiam, noka!

Ongarim garuir kuribar afeziaba, me nguibar ekiar kamın dagiabar, dagiar gumazir ekiabar otifi.

Mevzika! A dughiar otevimrama bar ikufi!’

²⁰ ‘Ia Godin Nguibamin itir darasi, ia bar akongegh!

Eghti ia Godin gumazamiziba ko aposelba ko Godin akam inigha izir gumaziba, ia bar akongegh!

Arazir kurar nguibar kam ia gamizim baghava,

God a tuisigha givagha, egha uam an arazir kuram ikarvasi.

Kamaghin amizi ia datirighin nguibar kam batozir bizim bagh bar akongegh.’ ”

18:18: Ese 27:32, MAA 13:4 **18:19:** 1 Sml 4:12, Ese 27:30-34

18:20: Lo 32:43, Ais 44:23, Jer 51:48

²¹ Ezi miğiriğiar kaba givazima, enselin gavgavir mam wit mirmirir dagiamin min garir dagiar ekiam ini. Egha dagiar kam fegha a isa ongarimin anakunigha egha kamaghin miğei,

“Kamaghira, me Babilonin nguibar ekiam inigh zuamira pamtem anakunighi a bar magirigh bar ikuvighi, eghti me uam a ganan kogham.

²² O Babilon!

Gitan arareba ko marvibar arareba ko, sighaba ko, ararer aghuir igharazir maba ua nin aven otivan kogham.

Eghti fofozir gumazir ingangarir guar igharagha garibagh amiba, me ua nin ikian kogham!

Eghti dagiar witba mirmirimin ararem ua nin aven otivan kogham!

²³ Eghti lamin angazangariba ua nin aven isian kogham.

Eghti gumazamizir uarir ikiasa miğeir miğiriğiaba, da ua nin aven otivan kogham.

Nin gumazir fomira dagiaba bagha biziba amadiba, gumazamizir igharazibar damatuzibar gumazir bar ekiabar otifis.

Ezi ni kantrin igharaziba bar dar gumazamizibagh ifara imezir igharagha garir aviribar ingari.

²⁴ God nguibar kamın gari, me an aven Godin akam inigha izir gumaziba ko an

18:21: Jer 51:63-64, Ese 26:21, MAA 12:8, 16:20 **18:22:** Ais 24:8, Jer 25:10, Ese 26:13 **18:23:** Ais 23:8 47:9, Jer 16:9, 33:11, Nah 3:4, MAA 17:2, 17:5 **18:24:** Jer 51:49, Mt 23:35, MAA 17:6

gumazamizibav sozi me ariaghire, ezi a
men ariaghrezibar osimtizim ateri.
Ezi nguazimın gumazamiziba, men apaniba
me misoghezi me ariaghire, osimtizir kaba
bar, Babilonrama a da ateri.
Kamaghın amizi God an osimtizir kaba
ikarvagha a gasighasisi.”

19

*Babilon bar ikuvizıma, Godın gumazamiziba
bar akonge*

¹ Ezi bizir kabar gın ki orazi, niğınir dafam,
gumazamizir bar avırımın mın Godın Nguibamın
kamaghın dia miğei,

“E Godın ziam feka!

En Godın gavgavim ko ziam itim,

a uabıra en Akurvazir Gumazim!*

² God gumazamizibar araziba tuisızir arazim,
a guizbangıra ghua bar dera!

Amizir gumaziba okia me ko akuim, a nguazimın
gumazamizibagh amizi me arazir
miziriziba a ko dagh ami,
ezi God a isa kot gatıgha ghaze, an are-
megham.

Amizir kam Godın ingangarir gumazibav soghezi
me ariaghire,

* **19:1:** (19:1) Jon akınafarir kam Grighın akam an osiri. Egha ves
19:1ın miğirıgiar otevir mam ko ves 3, ves 4, ves 6 uaghan, dar
akar mam, a Hibrun akamın an osiri. Hibrun akamın a kamakın,
“Haleluya.” Akar kamın mınğarim a kamakın, “E Godın ziam feka!”

19:2: Lo 32:43, 2 Kin 9:7, MAA 6:10, 15:3, 16:7, 18:20

ezi God an osimtizir kam ikarvagha osimtizir ekiam a ganingi.”

³ Ezi me ua kamaghin dia ghaze,

“E Godin ziam feka!
Nguibar ekiar kamın isir avimın migharim
ghuavanang
zurara mamaghira ikiam!”

⁴ Ezi 24 plan gumazir dapaniba ko 4 plan bizir angamra itir kaba tevir akuriba apirigha egha Godin uan atrivir dabirabimın aperaghav itimın ziam fe. Egha me kamaghin migei,

“Bar guizbangira!
E an ziam fe!”

⁵ Ezi tiarir mam atrivimın dabirabimın iza kamaghin migei,

“Ia Godin ingangarir gumazamizir an atiatia va an apengan itiba,
ia gumazamizir ziaba itiba ko ziaba pu-
vatiziba,
ia bar Godin ziam fi!”

Sipsipin nguzim amuimın ikiasava amima isar ekiam oto

⁶ Ezi ki niginir ekiam barazi mati gumazamizir avirim uari akuvagha migei, egha mati dipar

19:3: Ais 34:10, MAA 14:11, 18:9, 18:18 **19:4:** Neh 8:6, MAA 4:2-6, 4:10, 5:14 **19:5:** Sng 22:23, 115:13, 134:1, 135:1 MAA 11:18, 20:12
19:6: Sng 93:1, 97:1, 99:1, Ese 1:24, MAA 11:15-17, 14:2, 15:3, 21:2

ekiam afora nidi. Egha araribar min pamten
dagarvagha kamaghin migei,

“En Ekiam God, Gavgavir Bar Ekiam Itim,
datirighin an atrivimin iti.

Kamaghin amizi, e Godin ziam fam!

⁷ Sipsipin nguzim amuimin ikiamin dughiam
otogha gifa,

ezi an amuim uabi akirigha gifa.

Kamaghin amizi e datirighin naviba deragh egh
bar akongegh, egh an ziam fam!†

⁸ God amizir kam korotiar ghurghurir bar aghuim
a ganingi,

korotiar kam bar zuegha egha an dirim
dafogha isi.”

(Korotiar ghurghurir kam, a Godin gumazamiz-
ibar arazir aghuir me Godin damazimin amiba,
dar ababanim gami.)

⁹ Ezi ensel kamaghin na migei, “Ni akar kam
kamaghin an osir: God sipsipin nguzim amuimin
ikiamin dabirabim bagha diazir gumazamiziba,
me bar akongegh!” Egha kamaghin ua na migei,
“Akar kaba, da Godin guizin akaba.”

¹⁰ Ezi ki an suemningin tevir akurimning
apirigha an ziam fasa. Ezi a kamaghin na migei,

19:7: Mt 22:2, 25:10, Ef 5:32, MAA 21:2, 21:9 † **19:7:** (19:7)
Sipsipin nguzir kam an amuimin ikiasa, a Kraistra. Ezi amizir a
ikiasa inabazir kam, kar Kraisin sios. Eghti dughiar Krai ua iziva
egh uan sios iniamim, a kamakin, aning uaningin iti. Egh a uan
siosin gumazamiziba me inigh uan Nguibar aghuimin mangam.
Eghti me Krai ko deraghivira iki mamaghira ikiam. **19:8:** Sng
45:13-14, Ais 61:10, Ese 16:10 **19:9:** Mt 22:2-3, Lu 14:15-16, MAA
21:5 **19:10:** Ap 10:25-26, 1 Jo 5:10, MAA 22:6-9

“Ni kamaghin damuan marki! Ki, ni ko nin aveghbuar nighnizir gavgavim Iesus kunizir akabar itiba, ki ia ko e ingangarir vamiram ami. God uabira, ni an ziam fi.”

E fo, akar Iesus kunizimra, a gumazibar nighniziba fema me Godin akam inigha izi.‡

Jon hozin ghurghurim gaperazir gumazimin gari

¹¹ Ki gari, Godin Nguibam kuiaghrizi, hoziar ghurghurir mam iti. Gumazir hoziar kam gisin aperaghav itim, an ziamning kamakin, “Gumazir dughiaba bar God baghavira itim,” ko “Gumazir uan akar dikiriziba migeima da otivim.” A gumazamizibar araziba deravira da tuisigha midorozim fora arazir aghuimra gin ghua a gami.

¹² Ezi an damazimning mati avir mizariar gavgavimin min pamtem isi, ezi atrivimin dapanir asuar aviriba an dapanimin iti. Ezi an mikarzim ziar mam an iti, ezi gumazir igharaziba a gifozir puvati. A uabira ziar kam gifo.

¹³ Ezi korotiar ruarir an aruzim, ghuzim a gizifa, ezi me ziar kamin a dibori, “Godin akam.”

‡ **19:10:** (19:10) Grighin akam vezin kam deravira anebigha a migeir puvati. Gumazir maba kamaghin migirigiar kam geghari, “Ki uaghan ni ko nin aveghbuaba ko ingangarir gumazir mam. Kar ia ikizir nighnizir gavgavim Iesusin ikiava an ziamin gun migeim. Ia God uabira an ziam fi.” E fo, Godin Duam akam inigha izir gumazibar, Godin akam kunasa men naviba fe. A Iesusin ziamin gun mikimasa gumazibar akurvasi. **19:11:** Sng 96:13, Ais 11:4, Ese 1:1, MAA 1:5, 3:14, 6:2, 15:5 **19:12:** Dan 10:6, MAA 1:14, 2:17-18, 19:16 **19:13:** Ais 63:1-3, Jo 1:1, 1:14, 1 Jo 5:7-8

14 Ezi Godin Nguibamin midorozir gumaziba korotiar ghurghurir aghuiba aghuigha hoziar ghurghuribagh apiagha an gin zui.

15 Ezi midorozir sabar ghumtizir mam gumazir men faragha zuir kamın akamın ikegha, egha azenan izi. A midorozir sabar kamın nguibar igharaziba me misogh me abınam. Egh a gavgavim itir ainın aghorimın suiragh egh gumazimizibagh ativamin gavgavim ikiam. Egh a, dagıar mınner bar ekiamın aven me wainın ovıziba mirmiri moghın, gavgavim itir Godin anıngaharir arazir ekiam akagham.

16 Ezi an korotiar ruarim ko an suemin, me ziar kam osiri,

“Atrivibar Atrivir Ekiam ko, Ekiabar Gumazir Ekiam.”

17 Ezi ki enselin mamın garima an aruem gisin tughav iti. Egha overiamın pın mıghagha aruir kuarazibar dia ghaze, “Ia izi uari akuvagh egh dagher ekiar God ia danıngamim bagh mızuam.

18 Ia atrivibar kuabar tuziba ko, midorozir gumazibar faragha zuir gumaziba ko midorozir gumaziba ko, hoziabar kuabar tuziba ko dagh apiazir gumazibar kuabar tuzibar amam. Egh ia gumaziba bar men kuabar tuzibar amam, pura ingangarir gumazir kıniba ko gumazir firiaghreziba, ko pura gumaziba ko gumazir ziaba itiba!”

19:14: Mt 28:3, MAA 4:4, 7:9 **19:15:** Sng 2:9, Ais 63:3, Jol 3:13, 2 Te 2:8, MAA 1:16, 2:27, 4:8, 12:5, 14:19-20 **19:16:** 1 Ti 6:15, MAA 17:14, 19:12

¹⁹ Ezi ki asizir atiar kam ko nguazimın atriviba ko, men midorozir gumazibar gari, me iza uari akufa. Me gumazir hoziam gaperazim ko an midorozir gumaziba ko misoghasa.

²⁰ Ezi a, asizir atiam ko akar ifavaribagh amir gumazim, an aning kalabus gati. Akar ifavaribagh amir gumazir kam arazarazir igharagha garir avirim asizir atiamın damazimın dagh ami. Egha kamaghın a gumazamizibagh ifarima me asizir atiamın osizirim inigha egha an marvir guamın ziam fe. Asizir atiam ko akar ifavaribagh amir gumazim, aning angamra ikiavira itima, ezi me aning isa aning akunizi aning danganir salfan dagiar avim ikia mamaghira itim giraghu.

²¹ Ezi aningın midorozir gumaziba, gumazir hoziam gaperazim, uan midorozir sabar an akamın itimın me misoghezi me ariaghire. Ezi kuaraziba bar men kuabar tuziba amegha naviba bar izefe.

20

Satan 1,000 plan azenibar kalabusın ikiam

¹ Ezi ki gari, enselin mam Godın Nguibam ategha zaghira, egha mozir bar konezimın kin suira. Egha senın ekiam uaghan an suira.

² Egha a kuruzir ekiar kamın suiragha anebira, kar kuruzir bar fomira itim, a Satan, gumazir gumazamiziba bar akam me gasim. Ensel, a Satan

19:19: Sng 2:2, MAA 16:16, 17:13-14 **19:20:** Ais 30:33, Dan 7:11, MAA 13:1-18, 14:10, 16:13-14, 20:10, 20:15 **19:21:** MAA 17:16, 19:15-18 **20:1:** MAA 1:18, 9:1 **20:2:** Stt 3:1, 2 Pi 2:4, Ju 6, MAA 12:9

1,000 plan azenibar kalabusin ikiasa, an a isa senin a ike.

³ Egha ensel a isa anekunizi a mozir bar konezim giraghu. Ezi a mozir torimin akam anepirigha anepaghapaki, eghti an azenan izan kogham. Eghti Satan nguazimin itir gumamaziba ua me gifaran kogh mangi 1,000 plan azeniba givagham. Eghti gin ensel uam a firighti a bar dughiar otevimra ikiam.

⁴ Ezi ki atrivir dabirabibar gari, ezi gumazir dagh apiaghav itiba, God gumamazibar araziba tuisighamin gavgavim me ganingi. Ezi ki gumamazizir ariaghrezibar duabar gari, da iti. Gumamazizir kaba, nighnizir gavgavim Iesus ikia egha an akam akura egha Godin akam bar pamten an suira, ezi bizir kabanangin men apaniba me misogha men firiba aghorezi me ariaghire. Egha gumamazizir kaba asizir atiam ko an marvir guamin ziam fer puvatigha an namba uan guaba ko uan agharibar a inizir puvati. Ki gari, gumamazizir kaba me ua angamra ikia Krai Iesus ko atrivibar min 1,000 plan azenibar ikiam.

⁵ Eghti gumamazizir igharazir ariaghreziba dughiar kam in bar ua dikavigh angamra ikian kogham. Me ovegh mamaghira iki mangiti 1,000 plan azeniba givagham. Dughiar kam, kar faragha zuir dughiar gumaziba ua dikavamim.

⁶ Eghti, gumamazizir God ua bagha inabazir faragha dikaviziba, me guizbangira bar akuegham. Me Godin gumamazibara. Ovever

20:3: Dan 6:17, Ju 6, MAA 16:14-16, 20:8
 7:27, 1 Ko 6:2, 2 Ti 2:12, MAA 6:9, 13:12-17
 1:6, 2:11, 20:4

20:4: Dan 7:9, 7:22,
20:6: 1 Pi 2:9, MAA

namba 2, me iniamin gavgaviba puvati. Me God ko Kraisin ofa gamir gumazamizibar ikiam. Egh Krai ko 1,000 plan azenibar atrivibar ikiam.

Satan a bar ikuvigham

⁷ Eghti 1,000 plan azeniba givaghti, ensel mozir torir bar konezimın akam kuighti, Satan uan kalabus ategham.

⁸ Egh azenan izi nguazir kamın bar an itir gumazamiziba bar me gifarasa, Gok ko Magokın adarazi bar moghira. Satan midorozir ekiam damusi men gumaziba akuvagham. Men midorozir gumazibar dibobonim ongarimın gighimın mın otogham.

⁹ Me nguazir kam tintinibar an mangi Godın gumazamiziba uari akuva itir danganim anekiarugham, kar nguibar ekiar God bar ifongezim. Eghti avim overiamın ikegh izighiri midorozir gumaziba bar men isigh me kuvaremegham.

¹⁰ Satan me gifarazi, kamaghın God anekunighti a danganir avim ko salfan dagiar avir bar puvira isir kamın magiram. Asizir atiam ko akar ifavaribagh amir gumazim faraghavira danganir kamın iti, me arueba ko dimagaribar mizazir ekiam ini zurazurara mamaghira ikiam.

Kotiar Bar Ekiam otivam

¹¹ Egha ki atrivir dabirabir ghurghurir ekiamın garima a iti, ezi gumazir a gapiaghirim, ki an

20:8: Ese 7:2, 38:2, 38:9, 38:15, MAA 16:14, 20:10 **20:9:** 2 Kin 1:10, Ese 38:9, 38:16, 39:6 **20:10:** Stt 19:24, Sng 11:6, MAA 14:10-11, 19:20, 20:8, 21:8 **20:11:** Dan 2:35, 2 Pi 3:7, 3:10-11

garima a iti. Ezi nguazim ko overiam aning arav ghu, eghti gumazitam uam aningın ganan kogham.

¹² Ezi ki gumazamizir ovengezir ziaba itiba ko ziaba puvatizibar gari, me bar iti. Me atrivir dabirabimın guamın tuivighav iti, ezi akınafarir gumazamizibar araziba itiba kuiaghire. Ezi me akınafarir igharazim uaghan akui, kar akınafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim. Ezi gumazir atrivir dabirabir kam gaperazim akar akınafarir kabar itibar gara gumazamizir ovengezibar araziba tuisisi.

¹³ Ezi ongarimın ariaghrezir gumaziba, ongarim me amadazi me izi. Ezi Ovevem ko Nguibar Ovengeziba Itim, aning ua ovengezir gumazamizir aningın itiba amadazi me izi. Ezi gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim, gumazamiziba amizir araziba bagha vaghvagha men kotiaba baragha me tuisisi.

¹⁴ Egha gın an Ovevem ko Nguibar Ovengeziba Itim akunizi, aning danganir avim bar puvira isim giraghu. Danganir avim bar puvira isir kam, kar namba 2ın ovevem.

¹⁵ Eghti gumazamizibar ziaba, akınafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, men ziaba aven itir puvati, me uaghan me isi danganir avim bar puvira isim, me akunam.

God biziba bar dagh amizi da igiabar otifi

20:12: Dan 12:1, Mt 16:27, 25:31-46, Ap 17:31, Ro 2:6, 2 Ko 5:10, Fl 4:3, MAA 13:8, 19:5 **20:13:** Ro 2:6, 1 Pi 1:17, MAA 2:23, 6:8, 20:12, 22:12 **20:14:** 1 Ko 15:26, 15:54-55, MAA 20:6, 21:8 **20:15:** MAA 13:8, 19:20

21

(Sapta 21-22)

Nguazir igiam ko overiar igiam oto

¹ Ezi ki datirighin overiar igiam ko nguazir igiamin gari, aning iti. Overiar ghurim ko nguazir ghurim, aning bar moghira arav ghugha ua itir puvati. Ezi ongarim uaghan ua itir puvati.

² Ezi Nguibar God Baghavira Itim, a Jerusalem in igiam, ki an gari. Ki an garima, a God in damazim in ikegha God in Nguibam ategha egha izaghiri. A uabi akirigha, kurukazir bar aghuim gami, mati amizim uan pam in ikiasa kuruke.

³ Ezi ki orazi, tiarir mam atrivir dabirabim in iza pamtem migei,

“Ia orakigh. Datirighin God gumazamiziba ko ikiavira iti!

Egh men tongin ikiti eghti me an gumamazibar ikiam.

God uabi me ko iki egh men God in ikiam.

⁴ Egh a men damazir teriba vaghvagh da adizam.

Bizir faragha itir kurar kabanagh da bar gifa.

Eghti gumazamiziba uam ovengan kogham,

egh me ua naviba osimiva egh uam azian kogham,

egh ua mizaziba inian kogham.”

21:1: Ais 65:17, 66:22, 2 Pi 3:13, MAA 20:11 **21:2:** Ais 52:1, 61:10, Ga 4:26, Hi 11:10, 11:16, 12:22, MAA 3:12, 21:10 **21:3:** Wkp 26:11-12, 2 Sto 6:18, Ese 37:27, 43:7, Sek 2:10, 2 Ko 6:16, MAA 7:15-17

21:4: Ais 25:8, 35:10, 61:3, 65:19, 1 Ko 15:26, 15:54, MAA 7:17, 20:14

⁵ Ezi gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim miġia ghaze, “Ni oragh! Ki bizibagh amizi, da bar igiabar otifi.” Egha a ua kamagh miġia ghaze, “Ni akar kabanagh osirigh. Akar kaba da bar guizbangira, eghti gumazamiziba nighnizir gavgavimın dar ikiam.”

⁶ Ezi a kamaghın na miġei, “Biziba bar otivigha gifa. Ezi kırara, ki faraghavıra ikia egh bar ġin ikiva abuan ikivıra ikiam. Ki biziba bar dar mingarim, egha ingangarir ki amiba ki uaghan bar dagefi. Eghti gumazim kuarim an pırti, ki dipar ikirimirir zurara itim anıdim a danıngti, an aneremam. Dipar kam nguazimın aven anadi. Dipar a isir kam, an a givezan kogham, a puram a iniam.

⁷ Eghti gumazitam midorozim damuva uan apanim abiraghti, ki bizir kaba a danıngam. Egh ki an Godın ikiti, a nan borimın ikiam.

⁸ Eghti gumazir atiatia ua ġırakırangın zuiba ko, nighnizir gavgavim ataghiziba ko, gumazamizir arazir bar kurar mızırizibagh amiba ko, gumazir gumazibav sozi me ariaghırıba ko, gumazamizıba uari ko akua amir arazıba ko, akuzıbagh amua egha imezıbagh amir gumazıba ko, asebar ziaba feba ko, gumazir ifavarıba, me bar uan nguıbamın mangam. Kar danganir avim ko salfan daġıar avir bar puvıra isim. Kar ovever namba 2.”

Jon Jerusalemın igiamın gari

21:5: Ais 43:19, 2 Ko 5:17, MAA 4:2, 4:9-10, 19:9, 20:11 **21:6:** Ais 55:1, Jer 2:13, Jo 4:10, 4:14, 7:37, MAA 1:8, 1:17, 16:17, 22:13, 22:17

21:7: 2 Sml 7:14, Sng 89:26-27, Sek 8:8, Hi 8:10 **21:8:** Mt 25:41, Ef 5:5, 1 Ti 1:9, Hi 12:14, MAA 19:20, 20:14-15, 21:27, 22:15

⁹ Ezi enselin mam na bagha izi. Faragha enselin 7 pla, me itarir 7 plan bizir bar kuraba aven itiba suiki, kar Godin aningagharir arazir abuananaba. Enselin kam, a men mav. A kamaghin na migei, “Ni iziti, ki sipsipin nguzimin amuir a datirighin ikiamim nin akagham.”

¹⁰ Ezi Godin Duam pamtem nan ingarima, ensel na inigha ghua mighsiar bar ekiamin ghuvanabo. Egha Nguibar Ekiar God Baghavira Itim, Jerusalem nan aka. Nguibar kam a Godin damazimin ikegha Godin Nguibam ategha iza-ghiri.

¹¹ Ezi Godin angazangarir ekiam nguibar kam gisira, ezi an angazangarim bar igharagha gari, mati dagiar ivezim bar pin kozimin min gari. A jspan dagiar angazangarimin min gara egha glasin min taghtasi.

¹² Nguibar kamın divazim bar ekevegha bar pin mar iti, ezi tiar akar 12 pla divazir ekiar kamın iti. Ezi 12 plan enselba tiar akar kabar boroghın tuivighav iti, ezi Israelin 12 plan anababar ziaba tiar kabagh isin iti.

¹³ Ezi aruem anadi naghın itir divazir miriam, tiar akar 3 pla an iti. Ezi divazir miriar Notin itim, tiar akar 3 pla an iti. Ezi divazir miriar Sautin itim, tiar akar 3 pla an iti. Ezi aruem uaghiri naghın itir divazir miriam, tiar akar 3 pla an iti.

¹⁴ Nguibar kamın divazim, 12 plan dagiar ekiaba an apengan ikia gavgavim a ganidi, ezi sipsipin nguzimin aposelbar ziaba dar iti.

21:9: MAA 15:1, 15:6-7, 19:7-9 **21:10:** Ese 40:2, MAA 1:10, 17:3, 21:2 **21:11:** Ais 60:1-2, 60:19, MAA 21:23, 22:5 **21:14:** Mt 16:18, Ga 2:9, Ef 2:20, Hi 11:10

¹⁵ Ezi enselin na ko miġeim, golin aghorir biz-ibar abarimin suira, a nguibar kam ko divazir ekiam ko an tiar akabar apanasa.

¹⁶ Nguibar ekiam kamın 4 plan miriabar ababanim voroghira ghu. Ezi ensel uan golin aghorimin nguibamin abarima an ababanim ghua 2200 kilomitan tu. Ezi nguibamin 4 plan miriaba ko an ruarimin ababanim bar voroghira ghue, egha boksiar dafamin min gari.*

¹⁷ Ensel nguibar ekiamın divazim uaghan an abarazima, ezi divazimın tuirivimin ababanim ghua 65 mitan tu. Ababanir kam gumaziba biz-ibar abarir ababanimın mirara gari, ezi ensel ababanir kamra divazir kamın abara a medi.

¹⁸ Nguibamin divazim God dagiar jaspın an ingari, egha nguibam uabi a dagiar golrama an ingari, ezi a glasın min isia taghtasi.

¹⁹ Ezi nguibamin divazir mingarim, God dagiar bar igharagha garir bar pin kozibar anesingi. Dagiar kaba digirir aghuiba dar iti, men iveziba bar pin ko. Dagiar faragha zuir bar aghuim, jaspı, a divazir mingarimın faragha iti. Ezi namba 2 a sapaian dagiar blupla. Ezi namba 3 a agetin dagiam. Ezi namba 4 a emeralin dagiar garim.

²⁰ Ezi namba 5 a sadonikisin dagiam, a ghurghurigha egha aghefe. Ezi namba 6 a konilian dagiar aghevim. Ezi namba 7 a krisolaitin

21:15: Ese 40:3, Sek 2:1, MAA 11:1 * **21:16:** (21:16) Grighın akam kamaghın miġei, nguibar kamın ababanim “12,000 stadia.” Ezi en dibobonim e kamaghın a diponam 2200 kilomita. Ezi e fozir puvati, Jon guizin 2200 kilomitan ababanim miġei, o an osirizir namban kam 12,000, a bizir igharazim miġei. E fo, Judan gumazibar nighnizimın aven, namba 12, a mingarir ekiam an iti.

dagiar iangurim. Ezi namba 8 a berilin dagiar garim. Ezi namba 9 a topasin dagiar iangurir igharagha garim. Ezi namba 10 a krisopresin dagiam. Ezi namba 11 a haiasinin dagiam. Ezi namba 12 a ametisin dagiar pighaghevim.

²¹ Ezi tiar akar 12 plan kaba, da 12 plan manmaniar ghurghurir iveziba bar pin koziba. Tiar akar kaba me manmaniar ghurghurir ekiaba vaghvagha adar ingari. Ezi nguibar kamın aven itir tuaviba me golrama dar ingari, ezi golin kam glasin min taghtasi.

²² Ezi ki gari, nguibar ekiar kamın aven Godin Dipenir gumaziba ingarizi tam itir puvati. Ekiam, God gavgavim itim, ko sipsipin nguzim, aning uaning Godin Dipenimin danganim ini.

²³ Godin angazangarir gavgavimra angazangarim nguibar ekiar kam ganidi. Ezi sipsipin nguzim uabi nguibar kamın lamın min iti. Ezi kamaghın nguibar kam angazangariba aningamin arueba ko iakiniba puvatigham.

²⁴ Eghti nguibaba bar dar gumazamiziba nguibar kamın angazangarimin daruam. Eghti nguibaba bar dar atriviba uan bizir bar aghuiba inigh an aven izam.

²⁵ Eghti aruemin me nguibar kamın divazimin tiar akaba aseghan kogham. Dimagariba nguibar kamın puvatigham. Kamaghın tiar akaba kuighreggh mamaghira ikiam.

²⁶ Eghti nguibabar atriviba bar men dagiaba ko

men bizir digirir aghuiba, me bar ada inigh aven mangam.

²⁷ Eghti bizir miziriziba ko gumazir arazir kurigha mughazibagh amiba ko, gumazir ifavariba me nguibar ekiar kamın aven mangan kogham. Bar puvatigham, gumazamizir ziar akınafarir zurara itimın aven itiba, akınafarir kam a sipsipin nguzimın akınafarim, merara nguibar ekiar kamın aven mangam.

22

Jon, temer ikirimir zurazurara itim anidim ko dipar faner ikirimir zurazurara itim anidim, aningın gari

¹ Ezi ensel faner dafar mam nan aka, faner dipar kam a ikirimir zurara itim anidi, an angazan-garim glasin mın taghtasi. Faner dipar kam God ko Sipsipin Nguzimın atrivir dabirabimın apengan ikegha ivemara ghua,

² nguibar ekiar kamın tuavir torimın uaghiri. Ezi faner kamın miriamningın temer ikirimir zurara itim anidiba vong ko vong sara tuivighav iti. Temer kaba 12 plan iakinibar azeniba vaghvagha zurara dagheba be. Eghti temer kabar dafariba kantriba bar dar gumazamizibar amuti me ua ghuaamagh.

³ Eghti bizir God bar aghuagha egha ootogheziba, uamategh ikian kogham. God ko Sipsipin

21:27: Ais 35:8, 52:1, 60:21, Ese 44:9, Jol 3:17, 1 Ko 6:9-10, Fl 4:3, MAA 13:8, 20:12, 21:8, 22:14-15 **22:1:** Ese 47:1, Sek 14:8 **22:2:** Stt 2:9, Ese 47:12, Jol 3:18, Sek 14:8, MAA 2:7, 21:24, 22:14, 22:19
22:3: Ese 48:35, Sek 14:11, Stt 3:17, MAA 7:15

Nguzimın atrivir dabirabim, nguibar kamın ikiam. Eghti an ingangarir gumaziba an ingangarim damuam.

⁴ Egh me an guamın gantima, an ziam men guabar ikiam.

⁵ God, Ekiam angazangarim gumazamizibar aningti, eghti kamaghın dimagarim uam otivan kogham eghti lam ko aruemın angazangariba ua ingangariba puvatigham. Eghti Godın gumazamiziba, me atrivibar mın zurara iki mamaghira ikiam.

Iesus zuamıram otogham

⁶ Ezi enselin kam kamaghın miğia ghaze, “Akar kaba da bar guizbangıra, eghti gumazamiziba niğhnizir gavgavim adar ikiam. God Ekiam uan Duam an akam inigha izir gumazibagh aningizi, a men navir averiaba fema, me an akam akuri. Egh a uan ensel amadazi, a izava an ingangarir gumaziba bar bizir bar zuamırama otivamiba men akagh.”

⁷ Ezi Iesus kamagh miğei,

“Ia orakigh, Ki bar zuamıra ia batogham.

Akinafarir kam, a datirighın ko gın otivamin bizibar gun miğeir akaba, da an aven iti.

Eghti gumazamizir akar kabar gın zuiba, me bar akongegh!”

22:4: Sng 42:2, Mt 5:8, 1 Ko 13:12, 1 Jo 3:2, MAA 3:12, 14:1

22:5:

Ais 60:19, Dan 7:18, 7:27, 2 Ti 2:12, MAA 5:10, 20:6, 21:23-25

22:6:

MAA 1:1, 19:9, 21:5

22:7: MAA 1:3, 3:11, 22:10-12, 22:20

⁸ Ki Jon, ki bizir kabar gara egha akar kaba barasi. Ki dar ganigha egha da baregha, maghira enselin bizir kaba nan akazimin suemningin teviba apirigha an ziam fasa.

⁹ Ezi a kamaghin na migei, “Ni kamaghin damuan marki! Ki uaghan, ni ko Godin akam inigha izir gumaziba, me nin aveghbuaba, e bar ingangarir vamiram ami. Egha gumazir akinafarir kamın akabar gın zuiba, ki me ko ingangarir vamiram ami. God uabira, ni an ziam fi!”

¹⁰ Egha a kamaghin na migei, “God bizibar amuamin dughiam a bar roghira ize. Kamaghin, ni datirighin ko gın otivamin bizibar gun migeir akar akinafarir kamın itim, ni dar ghuangsighan marki.

¹¹ Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me dar amu mangvira iki. Eghti gumazamizir arazir mizirizibagh amiba, me dar amu mangvira iki. Eghti gumazamizir arazir aghuibagh amiba, me arazir aghuibar amu mamaghira iki. Ezi gumazamizir God baghavira itiba, me Godin gumazamizibar ikivira iki.”

¹² Ezi Iesus kamaghin migei, “Ia orakigh, ki bar zuamira ia batogham. Ki ivezir bar ia daningamim inigh izam. Egh gumazamiziba amir araziba bagh, ki vaghvagh iveziba ua me ikarvagh.

¹³ Kirara ki bar faraghavira ikia egh bar gın ikiva abuan ikivira ikiam. Egha ki biziba bar dar

22:8: MAA 19:10 **22:10:** Dan 8:26, 12:4, 12:9, MAA 1:3, 10:4

22:11: Ese 3:27, Dan 12:10, 2 Ti 3:13 **22:12:** Sng 28:4, Ais 40:10, 62:11, Jer 17:10, Ro 2:6, 14:12, 2 Ko 11:15, MAA 2:16, 2:23, 20:12

22:13: Ais 44:6, 48:12, MAA 1:8, 1:17, 2:8, 21:6

mingarim, egha ingangarir ki amiba ki uaghan bar da agefi.

¹⁴ “Ezi gumazamizir uan korotiaba ruegha itiba, God ghaze, me temer ikirimirir zurara itim anidir kamın daghebar amıva, egha uaghan nguibar ekiar kamın tiar akabar aven mangam. Kamaghın me bar akongegh.

¹⁵ Eghti gumazamizir arazir bar ikurar mızırızibagh amiba ko, akuzibagh amua egha imezibagh amir gumaziba ko, gumazamizir uari okia akuiba ko, gumazibav sozi me ariaghırir gumaziba ko, gumazamizir asebar ziaba feba ko, gumazamizir ifavarir arazim bar a gifongegha a gamiba, gumazamizir kaba bar moghıra Godın nguibar kamın azenan ikiam.

¹⁶ “Ki Iesus, ki uan ensel amadazi a ia bagha iza, egha siosba bagha akar kamın gun me mikeme. Ki Atrivim Devitın ovavim. Kırara, ki mikovezir aminim tiasava amir bar puvıra isim.”

¹⁷ Ezi Godın Duam ko Sipsipın Nguzımın amuım aning ghaze, “Ekiam Iesus, ni izi!” Eghti gumazamizir uaghan akar kam baraghiziba, me uaghan kamaghın mikımam, “Ni izi!” Eghti gumazitam kuarim an apırtı, a izi. Egh dipam amisi, egh dipar ikirimirir zurara itim anidir kam, puram a iningham, iveziba puvati.

Jon akar bar gavgavim gumazamizir akınafarir kamın itir akaba baraghizibagh anidi

22:14: Stt 2:9, 3:22, 1 Jo 3:24, MAA 7:14, 21:27, 22:2 **22:15:** Ga 5:19-21, Fl 3:2, Kl 3:6, MAA 21:8 **22:16:** Nam 24:17, Ais 11:1, 11:10, Sek 6:12, Ro 1:3, 2 Pi 1:19, MAA 2:28, 5:5 **22:17:** Sng 8:14, Ais 55:1, Jo 7:37, MAA 21:2, 21:6, 21:9

¹⁸ Ki Jon, ki gumamazir akar akinafarir kamın aven itim baraghizibav kınasa, akar kam a datirighın ko gın otivamin bizibar eghaghanim. Ki gumamazir kaba vaghvagha pamtem me miğei, “Gumazitam akar igharazitam uam akar kam gisın a givıraghti, eghti God a ikarvaghıva, arazir bar kurar akinafarir kamın aven itim, God gumazir kamın ivezir kuram ua dagh ivıragham.

¹⁹ Eghti gumazitam datirighın ko gın otivamin bizibar akar akinafarir kamın itibar tam adeghti, eghti God an bizir aghuıba a dam ada adeggham. Eghti a temer ikirimirir zurara itim anıdimın daghetam raman kogham, egh God baghavıra itir nguıbamın ikian kogham. Nguıbar kam, akinafarir kam an gun miğei.”

²⁰ Ezi Gumazir Bizir Kabar Gun Miğeir Kam, datirighın kamaghın miğei, “Bar guızbangıra, ki zumıra ia batogham.”

Guızbangıra! Ekiam Iesus, ni izi!

²¹ Eghti Iesusın apangkuvim Godın gumamazıba bar moghıra me ko iki. Guızbangıra!

22:18: MAA 15:1, 15:6

22:19: Sng 69:28, MAA 13:8, 22:2

22:20: Mt 16:27, 1 Ko 16:22, MAA 22:7, 22:12

22:21: Ro 16:20,

16:24, 2 Te 3:18

Godin Akar Aghuim; Akar Dikirizir Gavgavir Ighiam

The New Testament in the Aruamu language of Madang Province, Papua New Guinea, 2004 Edition Nupela Testamen long tokples Aruamu long Madang Provins long Niugini long 2004

copyright © 2004 Pioneer Bible Translators and the Bible Society of Papua
New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Godin Akar Aghuim in the Aruamu Language

This translation was produced by Pioneer Bible Translators, and was
published in 2004 by the Bible Society of Papua New Guinea.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the Pioneer
Bible Translators at www.pioneerbible.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in
any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files
dated 15 May 2025

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea